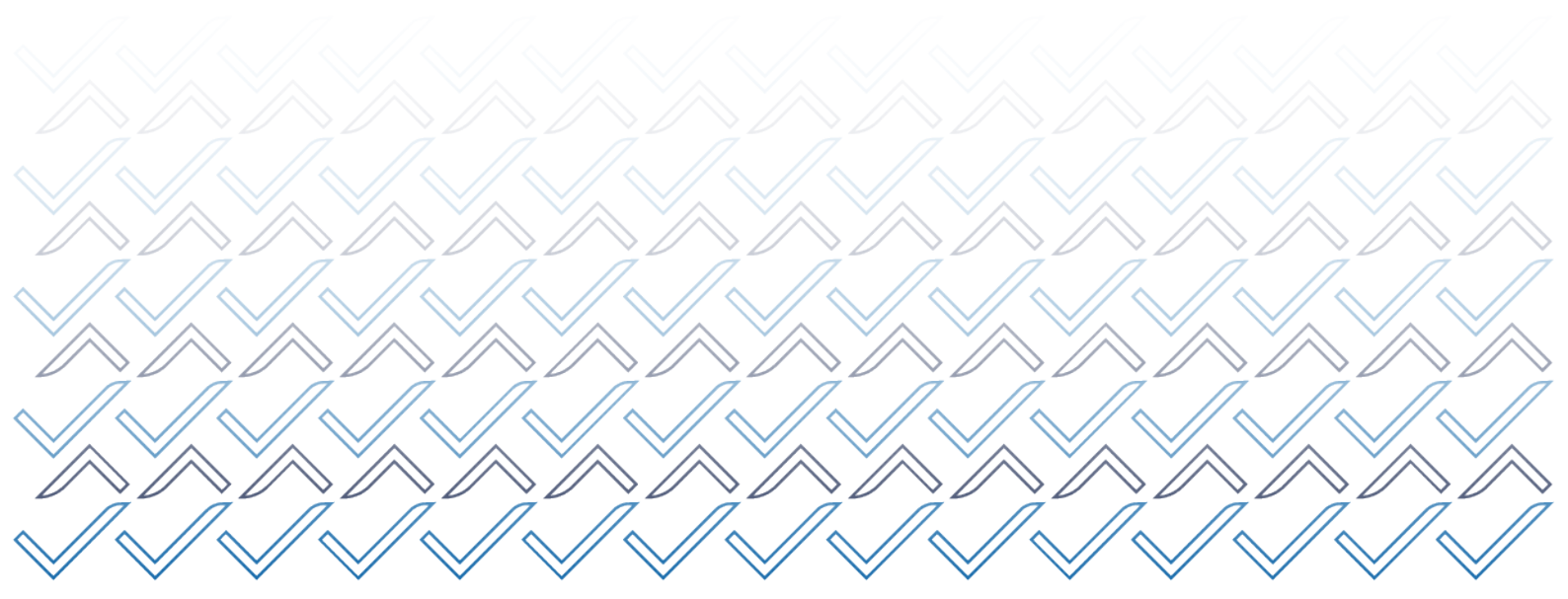

IŠANKSTINIO TYRIMO ATASKAITA

GYVENTOJŲ PERSPĖJIMO SISTEMOS MODERNIZAVIMAS, KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIŲ IR PRIEDANGŲ PLĖTRA

2025 m. birželio 6 d.

Nr. ITE-1

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Mindaugas Šalčius (departamento vadovas), Giedrė Piktelytė (grupės vadovė), Toma Pacevičiūtė, Arturas Balsys, Algimantas Sorakas.

Išankstinio tyrimo ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito, Nacionalinio saugumo ir gynybos, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Vidaus reikalų ministerijai, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI	11
1. TOBULINTINA GYVENTOJŲ PERSPĖJIMO SISTEMA	11
1.1. 78 proc. perspėjimo sirenų neįjungtos į vieną jų valdymo sistemą	12
1.2. Daugiau nei 2 metus vėluojama pradėti Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos modernizavimą	14
2. BŪTINA UŽTIKRINTI TINKAMĄ GYVENTOJŲ APSAUGĄ EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ AR KARO METU	15
2.1. Ne visos savivaldybės parinko pakankamai kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų	17
2.2. Nesudarytos pakankamos prielaidos savivaldybėms tinkamai parinkti kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas	20
2.3. Neužtikrinama kolektyvinių apsaugos statinių ir priedangų tinkama parengtis naudojimui	25
PRIEDAI	32
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	32
2 priedas. Taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai	33
3 priedas. Perspėjimo sirenų skaičius pagal jų valdytojus	37
4 priedas. Parinktų kolektyvinės apsaugos statinių ir juose talpinamų gyventojų skaičius pagal savivaldybes	38
5 priedas. Parinktų priedangų ir jose talpinamų gyventojų skaičius pagal savivaldybes	40
6 priedas. Kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų parinkimo kriterijai	42

PAGRINDINIAI FAKTAI

1 144 vnt.

savivaldybėse 2024 m. pabaigoje įrengtos gyventojų perspėjimo sirenos, kuriomis perspėjama apie 67 proc. Lietuvos gyventojų.

2 412 vnt.

savivaldybėse parinkta kolektyvinės apsaugos statinių, kuriuose užtektų vietos laikinai apgyvendinti apie 1 mln. gyventojų (apie 37 proc. visų šalies gyventojų).

6 344 vnt.

savivaldybėse parinkta priedangų, kuriose užtektų vietos apsaugoti apie 1,5 mln. gyventojų (apie 53 proc. visų šalies gyventojų).

6,7 mln. Eur

2022–2024 m. panaudota iš valstybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių, iš jų 5,2 mln. Eur gyventojų perspėjimo sirenomis įsigyti ir prižiūrėti, Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos modernizavimui ir priežiūrai, 1,5 mln. Eur – kolektyvinės apsaugos statiniams aprūpinti.

78 proc.

(896 iš 1 144) gyventojų perspėjimo sirenų neįjungtos į vieną centralizuoto valdymo pultą, todėl visos sirenos gali nebūti aktyvuotos vienu metu ir gyventojai nebus nedelsiant perspėti apie gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją.

2 metus

vėluojama pradėti Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos atnaujinimą ir modernizavimą. 2023–2024 m. šiam tikslui iš valstybės biudžeto skirti 1,8 mln. Eur buvo panaudoti kitoms reikmėms.

27 savivaldybėse,

skaičiuojant pagal Vyriausybės nustatytus reikalavimus, parinktuose kolektyvinės apsaugos statiniuose trūktų vietų 0,2 mln. gyventojų (2024-12-16 duomenimis).

33 savivaldybėse,

skaičiuojant pagal Vyriausybės nustatytus reikalavimus, parinktose priedangose trūktų vietų 0,4 mln. gyventojų (2024-12-06 duomenimis).

SANTRAUKA

Audito objekto svarba

Saugumo situacija regione ir pasaulyje, vis dažnėjantys pavojingi gamtiniai reiškiniai reikalauja veiksmingų sprendimų, kad būtų pasirengta kritiniu momentu laiku perspėti gyventojus apie pavojus ir apsaugoti juos nuo galimų gamtinių katastrofų, technologinių avarijų sukeltų pasekmių ir galimų karinių konfliktų grėsmių.

Vienas svarbiausių gyventojų apsaugos aspektų – laiku juos perspėti apie pavojų. Lietuvoje perspėjimo sirenos pasiekia apie 67 proc. šalies gyventojų, pranešimus į mobiliuosius telefonus gauna 90 proc. šalies gyventojų¹. 2022 m. gruodžio 8 d. priimtas naujos redakcijos Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, kuriuo pakeistos nuostatos, susijusios su apsaugos statinių poreikio nustatymu, žymėjimu ir jų parengties organizavimu. Įgyvendinant šio įstatymo nuostatas, vykdoma kolektyvinės apsaugos statinių plėtra, kuriamas naujai įstatymu numatytų priedangų tinklas. Kolektyvinės apsaugos statiniai naudojami laikinam evakuotų gyventojų apgyvendinimui. Priedangos skirtos trumpalaikiai gyventojų apsaugai oro pavojaus atveju, nuo netiesioginio apšaudymo ir (ar) kitų kinetinių grėsmių karinės agresijos metu. 2024 m. pabaigoje² šalyje buvo 6 344 priedangos, kurios galėjo apsaugoti 53 proc. šalies gyventojų, ir 2 412 kolektyvinės apsaugos statinių, kuriuose laikinai vietos užtektų apie 37 proc. gyventojų. Svarbu, kad gyventojai būtų laiku perspėti apie grėsmes, turi būti užtikrintas tinkamas pasirengimas paruošti kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas gyventojams apsaugoti.

Audito išankstinio tyrimo tikslas ir apimtis

Išankstinio tyrimo tikslas³ – surinkti ir įvertinti informaciją apie gyventojų perspėjimo sistemos veikimo užtikrinimą, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymą, parinkimą, žymėjimą, parengties organizavimą ir naudojimo užtikrinimą, vykstančius ar planuojamus pokyčius ir nustatyti su tuo susijusias problemas.

Išankstinio tyrimo metu siekėme įvertinti informaciją apie:

- ✓ gyventojų perspėjimo sistemos, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų plėtros strateginius dokumentus, teisinį reglamentavimą, valdymo sistemos dalyvius, finansavimą iš valstybės biudžeto ir kitų šaltinių;

¹Vidaus reikalų ministerijos ir Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos iniciatyva 2024-09-13–11-27 atlikta visuomenės nuomonės apklausa „Gyventojų nuomonė apie viešąjį saugumą, teisėsaugos institucijų vertinimą ir pasiruošimą stichinėms nelaimėms“, prieiga per internetą: <https://vrm.lrv.lt/public/canonical/1743593877/9180/Gyventoj%C5%B3%20apklausa%20apie%20saugumo%20situacij%C4%85%20%C5%A1alyje%202024.pdf> (žiūrėta 2025-05-12).

²Kolektyvinės apsaugos statiniai – 2024-12-16, priedangos – 2024-12-06 duomenimis.

³Išankstinis tyrimas yra veiklos audito proceso etapas, kurio metu renkama ir vertinama informacija apie nagrinėjamą veiklos sritį, siekiant nustatyti joje esančias problemas. Remiantis išankstinio tyrimo rezultatais, atliekamas pagrindinis tyrimas. Tačiau, esant tam tikroms aplinkybėms, siekiant racionaliai naudoti audito išteklius, pagrindinis tyrimas gali būti neatliekamas ir auditas baigiamas išankstiniu tyrimu: pavyzdžiui, audituojamas subjektas ėmėsi veiksmų problemoms spręsti, audituojamoje srityje įvyko pokyčių, dėl kurių tolesnis audito atlikimas gali nesukurti reikiamo poveikio, ir kt. Išankstinio tyrimo ataskaitoje nurodomos nustatytos problemos, neteikiant audituojamam subjektui rekomendacijų.

- ✓ gyventojų perspėjimo sistemą, jos priemones, numatomą atnaujinimą ir modernizavimą;
- ✓ kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymą, parinkimą, žymėjimą, parengties organizavimą, naudojimo užtikrinimą ir numatomą plėtrą.

Audituojamieji subjektai:

- ✓ Vidaus reikalų ministerija, kuri formuoja valstybės politiką krizių valdymo ir civilinės saugos srityje;
- ✓ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, kuris koordinuoja civilinės saugos įgyvendinimą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ir teikia metodinę pagalbą civilinės saugos srityje.

Informaciją rinkome iš Nacionalinio krizių valdymo centro ⁴, Aplinkos ministerijos, Valstybės duomenų agentūros, VšĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūros, Aplinkos ministerijos aplinkos projektų valdymo agentūros, auditorių pasirinktų vertinti 8⁵ (iš 60) savivaldybių ir 34⁶ kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų valdytojų, VĮ Turto banko, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijos.

Dėkojame už bendradarbiavimą audituojamiems ir informaciją teikusiems subjektams.

Audituojamas laikotarpis – 2022–2024 m. Siekdami įvertinti tendencijas ir pokyčius, naudojome ankstesnių laikotarpių ir 2025 m. duomenis.

Išankstinis tyrimas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Išankstinio tyrimo metu taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai“ (33 psl.).

Pagrindiniai išankstinio tyrimo rezultatai

Laiku perspėti gyventojus apie pavojus ir užtikrinti jų apsaugą ekstremaliųjų situacijų ar karo atveju nepakankamai pasirengta. Reikia tobulinti gyventojų perspėjimo sistemą, užtikrinančią visų perspėjimo priemonių aktyvavimą vienu metu; sudaryti prielaidas savivaldybėms tinkamai parinkti kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas, taip pat užtikrinti, kad prireikus statiniai ir priedangos būtų tinkamai paruošti naudoti.

1. Tobulintina gyventojų perspėjimo sistema

- ✓ Savivaldybėse 2024 m. pabaigoje iš viso buvo įrengtos 1 144 gyventojų perspėjimo sirenos. Nustatėme, kad 22 proc. (248 iš 1 144) sirenų įjungtos į vieną Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento centralizuoto valdymo pultą, kuriuo galima vienu metu aktyvuoti sujungtas sirenas, ir 78 proc. (896 iš 1 144) – neįjungtos į

⁴ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo 9 str. 1 p. nurodyta, kad Vyriausybės įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje įsteigtas Nacionalinis krizių valdymo centras.

⁵ Akmenės r., Druskininkų, Jonavos r., Kauno m., Kaišiadorių r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

⁶ Iš viso pasirinkome apklausti 20 kolektyvinės apsaugos statinių (KAS) (iš viso valdančių 38 KAS) ir 14 priedangų valdytojų (iš viso valdančių 489 priedangas), iš kurių iki 2025-04-01 atsakė 16 KAS (iš viso valdančių 26 KAS) ir 11 priedangų valdytojų (iš viso valdančių 476 priedangas).

centralizuotai valdomą sistemą. Sirenas, neįjungtas į centralizuotai valdomą sistemą, savivaldybės valdo nuotoliniu būdu, naudojamos įvairius technologinius sprendimus (pvz., mobiliojo ar radijo ryšio sistemas), arba savivaldybių atstovai sirenas įjungia rankiniu būdu. Todėl yra rizika, kad, esant poreikiui, visos sirenos gali būti neaktyvuotos vienu metu ir gyventojai nebus nedelsiant perspėti apie gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją (1.1 poskyris, [12 psl.](#)).

- ✓ Tam, kad gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai gyventojai būtų perspėjami ir informuojami trumpaisiais pranešimais į mobiliuosius telefonus, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas 2012 m. įsigijo ir įdiegė Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinę sistemą. Siekiant užtikrinti jos kibernetinį saugumą ir patikimą veikimą, 2022 m. priimtas sprendimas sistemą atnaujinti ir modernizuoti, tam tikslui 2023–2025 m. skirta 2,9 mln. Eur. Tačiau departamentas daugiau kaip 2 metus nesiėmė veiksmų (pvz., neparengė sistemos atnaujinimo ir modernizavimo veiksmų plano, neorganizavo viešųjų pirkimų ir kita) ir didžiąją dalį (95 proc. arba 1,8 mln. Eur) tam tikslui 2023–2024 m. iš valstybės biudžeto skirtų pinigų Vidaus reikalų ministerijos pritarimu perskirstė ir panaudojo kitiems departamento poreikiams (pvz., darbuotojų socialinio draudimo įmokoms dengti, išėtinėms išmokoms ir kita) (1.2 poskyris, [14 psl.](#)).

2. Būtina užtikrinti tinkamą gyventojų apsaugą ekstremaliųjų situacijų ar karo metu

- ✓ Ekstremaliųjų situacijų ar karo metu gyventojų apsaugai užtikrinti numatomos priedangos ir kolektyvinės apsaugos statiniai. Jų poreikį kasmet pagal Vyriausybės numatytą tvarką ⁷ nustato savivaldybės meras, atsižvelgdamas į savivaldybės gyventojų skaičių. Savivaldybėse (60) iš viso buvo parinkta ⁸ 2 412 kolektyvinės apsaugos statinių ir 6 344 priedangos. Nustatėme, kad 45 proc. (27 iš 60) savivaldybių parinko nepakankamai kolektyvinės apsaugos statinių ir 55 proc. (33 iš 60) – priedangų, todėl pagal nustatytą poreikį kolektyvinės apsaugos statiniuose trūktų vietų 0,2 mln. gyventojų, o priedangose – 0,4 mln. gyventojų (2.1 poskyris, [17 psl.](#)).
- ✓ Savivaldybės kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas turi parinkti atsižvelgdamos į šiuos kriterijus: ūkio subjektų pateiktą informaciją apie jų valdomus savivaldybėje esančius statinius, patalpas ir kitus objektus, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų įrengimo reikalavimus, jų išdėstymo vietą ir kita. Pagal šiuos kriterijus parinkti statiniai, patalpos ir kiti objektai įtraukiami į parinktų kolektyvinės apsaugos statinių arba priedangų ir jų poreikio sąrašus, kuriuos tvirtina savivaldybės meras. Nė viena (iš 4 ⁹) auditorių pasirinktų vertinti savivaldybių nepateikė pagrindžiančių dokumentų apie atliktą statinių, kurie gali būti parenkami kolektyviniais apsaugos statiniais ir (ar) priedangoms įrengti, parinkimą (pvz., kokius konkrečiai reikalavimus atitiko parinktas statinys ir kita). Nepateikus įrodymų negalėjome įsitikinti, kad į savivaldybių sudarytus sąrašus buvo įtraukti objektai, tinkami kolektyviniams apsaugos statiniams ir (ar) priedangoms įrengti (2.2 poskyris, [22 psl.](#)).

⁷ Vyriausybės 2022-12-29 nutarimu Nr. 1317 patvirtintas Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 12 ir 20 p.

⁸ KAS – 2024-12-16, priedangos – 2024-12-06 duomenimis.

⁹ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

- ✓ Nereglamentuota, kokius privalomus techninius reikalavimus konstrukcijoms ir inžinerinėms sistemoms turi atitikti kolektyvinės apsaugos statiniai ir priedangos (pvz., kokias sprogimo bangos sukeltas vibracines ar dinamines apkrovas turėtų atlaikyti priedangos konstrukcijos), kurie parenkami esamuose statiniuose, taip pat nenustatyti kriterijai, pagal kuriuos būtų galima įvertinti šių statinių išdėstymo tinkamumą savivaldybių teritorijose (2.2 poskyris, [22 psl.](#) ir [24 psl.](#)).
- ✓ Kai parinkti objektai yra nereikalingi kolektyvinės apsaugos statinių ir (ar) priedangų funkcijoms atlikti, jie naudojami pagal pagrindinę paskirtį, tačiau prireikus valdytojai turi paruošti naudoti kolektyvinės apsaugos statinius ir (ar) priedangas gyventojų apsaugai ne vėliau kaip per 12 valandų nuo informacijos gavimo apie savivaldybės mero ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo pavedimą. Nustatėme, kad:
 - pasitaikė atvejų, kai statinių valdytojai nežinojo, kad jų statiniai buvo parinkti kaip kolektyvinės apsaugos statiniai arba jie buvo parinkti patalpose, sunkiai pritaikomose gyventojų laikinam apgyvendinimui (pvz., daugiabučių rūsiuose, požeminėse automobilių aikštelėse ir kita), taip pat specifinės paskirties objektuose, kuriuose sudėtinga užtikrinti saugias ir būtinas gyvenimo sąlygas (pvz., elektrinėje ir kita). Tai rodo, kad prireikus kolektyvinės apsaugos statiniai gali būti neparuošti arba jų valdytojams gali būti sudėtinga juos tinkamai paruošti laikinam gyventojų apgyvendinimui ekstremaliųjų situacijų ar karo metu pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento keliamus reikalavimus (pvz., įrengti gyvenamąsias, sanitarines, maitinimo patalpas ir kita). Statinių valdytojai, neturėdami informacijos, negali iš anksto suplanuoti, kokių priemonių ir veiksmų reikės šiuos statinius pritaikant kolektyvinei gyventojų apsaugai (2.3 poskyris, [25 psl.](#));
 - nė viena (iš 8¹⁰) auditorių pasirinkta vertinti savivaldybė ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose nebuvo tinkamai suplanavusi konkrečių priemonių ir veiksmų, reikalingų prireikus priimti gyventojus kolektyvinės apsaugos statiniuose (pvz., kiek iš viso reikėtų sudedamųjų lovų, kito inventoriaus ar materialinių priemonių, kokių reikės darbuotojų ir kita) (2.3 poskyris, [26 psl.](#));
 - didžioji dalis (10 iš 11) apklaustų priedangų valdytojų nebuvo pakankamai pasirengę paruošti priedangas naudojimui, nes jie nežinojo, kokius konkrečius veiksmus, gavę minėtą pavedimą, turėtų atlikti, kad priedanga būtų tinkamai paruošta naudoti (2.3 poskyris, [27 psl.](#)).
- ✓ Kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų valdytojai ne rečiau kaip kartą per metus privalo atlikti jų patikrinimus (įvertinti fizinę būklę, atitiktį aplinkos ministro nustatytiems kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų įrengimo reikalavimams ir kita), tačiau valdytojų apklausos rezultatai parodė, kad didžioji dalis (92,6 proc.) atsakiusių valdytojų neatliko patikrinimų arba atliko kasmetinę statinių, kuriuose parinkti kolektyvinės apsaugos statiniai ir (ar) priedangos, techninę priežiūrą, kuri neapima nustatytų specifinių reikalavimų kolektyvinės apsaugos statiniams ir priedangoms (pvz., atitikties aplinkos ministro nustatytiems jų įrengimo reikalavimams ir kita) (2.3 poskyris, [28 psl.](#)).
- ✓ Savivaldybės meras kartu su savivaldybės parengties pareigūnu ne rečiau kaip kartą per metus turi organizuoti civilinės saugos mokymus už kolektyvinės apsaugos

¹⁰ Akmenės r., Druskininkų, Jonavos r., Kauno m., Kaišiadorių r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

statinių ir priedangų parengtį bei naudojimą atsakingiems asmenims, tačiau 3¹¹ (iš 4) auditorių pasirinktų vertinti savivaldybių neorganizavo mokymų už kolektyvinės apsaugos statinių parengtį ir naudojimą atsakingiems asmenims, o visos (4¹²) – už priedangų parengtį ir naudojimą atsakingiems asmenims (2.3 poskyris, [30 psl.](#)).

Priežastys, dėl kurių auditas baigiamas išankstiniu tyrimu

2024 metais Seimas patvirtino Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programą, kurioje nustatė¹³ civilinės saugos stiprinimo ir plėtros prioritetus, tarp kurių – priedangų infrastruktūros plėtra, perspėjimo sistemos tobulinimas ir gyventojų informavimo stiprinimas. Įgyvendinant šiuos prioritetus:

- ✓ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas 2024 m. pabaigoje pradėjo vykdyti iš ES fondų finansuojamą¹⁴ projektą¹⁵, kurio tikslas – iki 2029 m. išplėsti centralizuotą sirenų tinklą, prie departamento valdomo pulto prijungiant ne mažiau kaip 600 esamų ir 275 naujai įsigytas sirenas. Taip pat 2025 m. parengtas daugiakanalės perspėjimo platformos, apimančios visas pagrindines perspėjimo priemonės (įskaitant sirenas ir Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinę sistemą), įdiegimo planas, pagal kurį platformą planuojama įdiegti iki 2028 m. I ketvirčio pabaigos;
- ✓ VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūra 2024 m. paskelbė kvietimą¹⁶ (24 iš 60) vidurio ir šiaurės Lietuvos savivaldybėms teikti projektų įgyvendinimo planus įsigyti evakuojamų gyventojų laikinam apgyvendinimui reikiamų priemonių (pvz., sulankstomų lovų, miegmaišių, talpyklų geriamajam vandeniui sukaupti, pirmosios pagalbos rinkinių, elektros generatorių ir kita). Agentūrai įvertinus savivaldybių pateiktus planus, 4,5 mln. Eur Valstybės gynybos fondo pinigų 2025 m. planuojama skirti 20 savivaldybių. Pagal vėlesnių metų kvietimus planuojama skirti dar 23,0 mln. Eur;
- ✓ iki 2030 m. už 77,0 mln. Eur numatoma įrengti ir modernizuoti ne mažiau kaip 1,9 tūkst. priedangų visoje šalyje. VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūra 2024 m. pabaigoje paskelbė 12 mln. Eur¹⁷ kvietimą¹⁸ savivaldybėms teikti projektų dėl priedangų įrengimo įgyvendinimo planus. Agentūrai įvertinus savivaldybių pateiktus planus, visas suplanuotas finansavimas skirtas 51 savivaldybei 346 priedangoms įrengti.

Vidaus reikalų ministerija 2025-03-03 patvirtino Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo tvarkos aprašą, kuriame nustatė reikalavimus, kad, rengiant savivaldybių

¹¹ Panevėžio m., Jonavos r., Vilniaus r.

¹² Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹³ Seimo 2024-07-18 nutarimu Nr. XIV-2946 patvirtinta Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa, 14 p.

¹⁴ 2024–2029 m. numatytas 12,7 mln. Eur finansavimas.

¹⁵ Projektas Nr. 11-007-P-0001 „Gyventojų perspėjimo ir informavimo infrastruktūros plėtra Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione“.

¹⁶ Prieiga per internetą: <https://pva.lrv.lt/lt/civilines-saugos-stiprinimo-ir-pletros-programa/kvietimas-teikti-paraiskas-vrm-002-k/> (žiūrėta 2025-01-28).

¹⁷ Vidaus reikalų ministro 2023-03-14 įsakymu Nr. V-127 patvirtintas Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-012-10-04-01/07-013-10-04-01/01-001-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ aprašas, 2 priedas „Pirmasis projektų finansavimo sąlygų aprašas“.

¹⁸ Prieiga per internetą: <https://pva.lrv.lt/lt/civilines-saugos-stiprinimo-ir-pletros-programa/kvietimas-teikti-paraiskas-vrm-001-k/> (žiūrėta 2025-01-28).

ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, turi būti aprašomi veiksmai ir priemonės, kurių turės imtis priedangų valdytojai, gavę pavedimą paruošti priedangas naudojimui¹⁹.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas 2024-03-04 patvirtino Asmenų, organizuojančių ir vykdančių gyventojų apsaugą, civilinės saugos mokymo programą²⁰, kurios paskirtis – suteikti valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, atsakingiems už savivaldybės gyventojų evakavimą, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų valdytojams arba jų įgaliotiems asmenims žinių, būtinų organizuojant ir vykdančiam gyventojų evakavimą ir kolektyvinę apsaugą. 2025 m. suplanuoti²¹ mokymai kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų valdytojams.

Įvertinę 2024–2025 m. įvykusius pokyčius ir Vidaus reikalų ministerijos bei Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento suplanuotas ir įgyvendinamas veiklas, matome, kad suplanuotos veiklos yra nukreiptos į išankstinio tyrimo metu identifikuotų problemų sprendimą. Kadangi jo metu nustatyti dalykai ir pateiktos įžvalgos gali padėti subjektams operatyviau ir tinkamiau įgyvendinti suplanuotus pokyčius (vykdant suplanuotas gyventojų perspėjimo sistemos tobulinimo, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų plėtros priemones, priimant sprendimus dėl kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų parinkimo bei parengties proceso tobulinimo), nusprendėme auditą baigti išankstiniu tyrimu. Tolesnėje veikloje stebėsime suplanuotų priemonių įgyvendinimą ir pasiektus pokyčius.

¹⁹ Vidaus reikalų ministro 2025-03-03 įsakymu Nr. 1V-151 patvirtintas Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo tvarkos aprašas, 1 priedo Planų pildymo instrukcija poskyris 4.2. Gyventojų apsauga priedangose ir kolektyvinės apsaugos statiniuose.

²⁰ Patvirtinta 2024-03-04 įsakymu Nr. 1-141/2024(1.4E) „Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos vykdomų civilinės saugos mokymo programų patvirtinimo“.

²¹ Ugniagesių gelbėtojų mokyklos 2025 m. Mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo civilinės saugos renginių grafikas.

IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI

1. TOBULINTINA GYVENTOJŲ PERSPĖJIMO SISTEMA

1. Gyventojams perspėti apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją naudojama 10²² perspėjimo priemonių, iš kurių pagrindinės yra sirenos ir pranešimai į mobiliuosius telefonus. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD) yra atsakingas už gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų perspėjimą apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją²³, perspėjimo sistemų įrengimo, modernizavimo, plėtros šalies mastu organizavimą ir koordinavimą²⁴.
2. Savivaldybėse 2024 m. pabaigoje²⁵ iš viso buvo įrengtos 1 144²⁶ gyventojų perspėjimo sirenos (3 priedas), kuriomis perspėjama 67 proc. Lietuvos gyventojų – 12 proc. daugiau, palyginti su 2023 m.²⁷ Tam, kad gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai gyventojai būtų perspėjami ir informuojami trumpaisiais pranešimais į mobiliuosius telefonus, PAGD 2012 m. įsigijo²⁸ ir įdiegė Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinę sistemą (GPIIS). Vidaus reikalų ministerijos ir Policijos departamento iniciatyva 2024 m. atliktos visuomenės nuomonės apklausos duomenimis, į mobiliuosius telefonus GPIIS pranešimus gavo 90 proc. gyventojų²⁹.
3. Naujų valstybės ir savivaldybių perspėjimo sistemų įrengimas arba esamų modernizavimas, jų išlaikymas finansuojamas iš valstybės biudžeto³⁰, kitų subjektų³¹ –

²² Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2015-08-14 įsakymu Nr. 1-230 patvirtintas Perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją priemonių, gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašas, 7 p.

²³ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 12 str. 1 d. 1 p.

²⁴ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2015-08-14 įsakymu Nr. 1-229 patvirtintas Techninės perspėjimo sistemos priemonės keliamų reikalavimų aprašas, 6 p.

²⁵ 2024-11-30 duomenimis.

²⁶ Iš jų 22 proc. (248 iš 1 144) sirenų – valstybės turtas, 66 proc. (756 iš 1 144) – savivaldybių turtas ir 12 proc. (140 iš 1 144) – kitų subjektų nuosavas turtas.

²⁷ 2023 m. – 55 proc. gyventojų. Plečiant sirenų tinklą pagal Norvegijos finansinio mechanizmo projektą, už 2,9 mln. Eur įsigytos ir per 2023 m. ir 2024 m. pirmąjį pusmetį savivaldybėse, esančiose iki 100 km atstumu nuo Baltarusijos atominės elektrinės, sumontuotos 197 naujos sirenos.

²⁸ 2012 m. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas įgyvendino projektą „Gyventojų perspėjimo ir informavimo, naudojant viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų tinklų infrastruktūrą, sistemos sukūrimas“. Projektas finansuotas iš Europos regioninės plėtros fondo pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę Nr. VP2-3.1-IVPK-03-V „Intelektualios valdymo sistemos“. GPIIS įsigijimo vertė – 5,4 mln. Eur, 2024 m. pab. likutinė vertė – 0,1 mln. Eur.

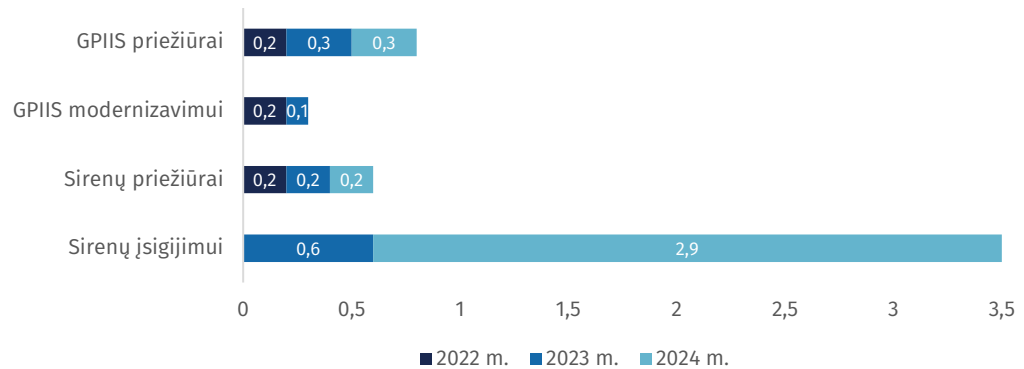
²⁹ Prieiga per internetą: <https://vrm.lrv.lt/public/canonical/1743593877/9180/Gyventoj%C5%B3%20apklausa%20apie%20saugumo%20situacij%C4%85%20%C5%A1alyje%202024.pdf> (žiūrėta 2025-05-12).

³⁰ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2015-08-14 įsakymu Nr. 1-229 patvirtintas Techninės perspėjimo sistemos priemonės keliamų reikalavimų aprašas, 7 p.

³¹ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2016-01-08 įsakymu Nr. 1-3 patvirtintas Techninių perspėjimo sistemos priemonių priežiūros organizavimo tvarkos aprašas, 4 p.: Veiklos vykdytojų, kurie valdo pavojinguosius objektus, ūkio subjektų, kurie valdo hidrotechnikos statinius, ir valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės vadovai yra atsakingi už techninių perspėjimo sirenomis sistemos priemonių, įrengtų galimos taršos, pavojaus ar užtvindymo zonoje, priežiūros organizavimą, naudojimą ir techninę būklę. Techninės perspėjimo sistemos priemonės keliamų reikalavimų aprašas, 4.2.1 p.: valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, kitose įstaigose ir ūkio subjektuose ir jiems priklausančiuose objektuose, kur dirba ar vienu metu gali būti daugiau kaip 200 žmonių. Už garsinių avarinio signalizavimo priemonių įrengimą atsako šių ūkio subjektų vadovai.

finansuojamas jų ištekliais³². 2022–2024 m. perspėjimo sistemoms modernizuoti ir prižiūrėti iš viso panaudota 5,2 mln. Eur³³ (1 pav.), iš jų 2,3 mln. Eur valstybės biudžeto ir 2,9 mln. Eur – Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų lėšomis.

1 pav. 2022–2024 m. gyventojų perspėjimo sistemų modernizavimui ir priežiūrai panaudotas finansavimas mln. Eur.

GPIIS – Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinė sistema

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

- Siekiant nedelsiant ir kuo daugiau gyventojų perspėti apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, svarbu užtikrinti tinkamą gyventojų perspėjimo ir informavimo priemonių (sirenų ir GPIIS) veikimą, sklandžiai ir laiku jas modernizuoti ir atnaujinti.

1.1. 78 proc. perspėjimo sirenų neįjungtos į vieną jų valdymo sistemą

- Gyventojų perspėjimo sirenos skirstomos į centralizuoto³⁴ ir vietinio³⁵ valdymo. Nustatėme, kad 22 proc. (248 iš 1 144) sirenų buvo valdomos centralizuotai valstybės mastu, t. y. įjungtos į vieną PAGD centralizuoto valdymo sistemą, 58 proc. (667 iš 1 144) sirenų – įjungtos į atskirus savivaldybių centralizuotus valdymo pultus ir 20 proc. (229 iš 1 144) – vietinio valdymo. Taigi, 78 proc. (896³⁶ iš 1 144) gyventojų perspėjimo sirenų buvo neįjungtos į vieną valdymo sistemą. PAGD nurodė³⁷, kad savivaldybės sirenas valdo nuotoliniu būdu, naudodamos įvairius technologinius sprendimus (pvz., įrenginiai sujungti į vieną tinklą savivaldybės mastu naudojant mobiliųjų ar radijo ryšį). Dalį vietinio valdymo sirenų savivaldybių atstovai turi įjungti rankiniu būdu. Vidutinė sirenų eksploatavimo trukmė – 25 metai, dauguma jų yra pasenusios, todėl, siekiant užtikrinti jų patikimumą, turėtų būti pakeistos naujomis.

³² Techninėms perspėjimo sistemos priemonėms keliamų reikalavimų aprašas, 7 ir 8 p.

³³ Iš jų 0,8 mln. Eur GPIIS priežiūrai, 0,3 mln. Eur GPIIS modernizavimui, 0,6 mln. Eur sirenų priežiūrai ir 3,5 mln. Eur sirenų įsigijimui.

³⁴ Sirenos įjungtos į vieną valdymo sistemą (PAGD centralizuoto valdymo pultą) arba į atskirus savivaldybių centralizuotus valdymo pultus.

³⁵ Valdomos autonomiškai, kai kiekviena sirena aktyvuojama jos įrengimo vietoje.

³⁶ 896 = 667 (įjungtos į atskirus savivaldybių centralizuotus valdymo pultus) + 229 (vietinio valdymo sirenos).

³⁷ PAGD investicijų projektas „Gyventojų perspėjimo ir informavimo infrastruktūros plėtra Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione“, 11 psl.

6. 3³⁸ (iš 4³⁹) auditorių pasirinktų vertinti savivaldybių nurodė, kad jų savivaldybėse neužtikrinamas sirenų įjungimas 24 val. per parą režimu dėl žmogiškojo faktoriaus.

Savivaldybių, kurios nurodė, kad neužtikrinamas sirenų įjungimas 24/7, pavyzdžiai

- ✓ Jonavos sav. nurodė, kad savivaldybėje dirba tik vienas valstybės tarnautojas, kuris vykdo civilinės saugos funkcijas (įskaitant sirenų įjungimą). Dėl šios priežasties nėra galimybės užtikrinti, kad sirenos būtų įjungtos bet kuriuo paros metu (pvz., naktį), nes vienas darbuotojas negali dirbti visą parą tiek fiziškai, tiek nepažeidžiant galiojančių konstitucinių ir kitų teisinių reikalavimų.
- ✓ Panevėžio m. sav. nurodė, kad savivaldybėje gyventojų perspėjimas sirenomis 24/7 nėra užtikrintas. Jos teigimu, norint užtikrinti tokių funkcijų atlikimą, reikia peržiūrėti savivaldybėse civilinės saugos specialistų etatų skaičių ir jų finansavimą arba sirenas ir jų valdymą perduoti vienai iš civilinės saugos pajėgų, kuriose yra užtikrinamas budėjimas 24/7.

7. PAGD vidaus audito⁴⁰ metu nustatyta, kad gyventojų perspėjimas sirenomis užtrunka, nes nurodymas jas įjungti perduodamas 4 grandimis, faktinį įjungimą vykdo apie 200 asmenų, iš kurių dalis turi nuvykti į objektą ir sireną įjungti rankiniu būdu.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento vidaus audito rezultatų dėl perspėjimo sirenų įjungimo organizavimo pavyzdys

Siekiant gyventojus perspėti per perspėjimo sirenomis sistemą, PAGD Specialiųjų kovos skyriaus būdinčios pamainos vyriausiasis arba vyresnysis specialistas turi susisiekti su 8 priešgaisrinių gelbėjimo valdybų darbuotojais, kurie informaciją turi perduoti 60 savivaldybių už civilinę saugą atsakingiems darbuotojams, o šie kontaktuoja su ne mažiau kaip 200 (tikslus skaičius nežinomas) asmenų, kurie įjungia perspėjimo sirenas.

8. Taigi, didžioji dalis (78 proc.) gyventojų perspėjimo sirenų neįjungtos į vieną PAGD centralizuotą valdymo sistemą, neužtikrinamas visų valstybėje esančių sirenų įjungimas 24 val. per parą režimu, sirenų aktyvavimas užtrunka, todėl gali būti, kad, esant poreikiui, visos sirenos nebus aktyvuotos vienu metu ir gyventojai nebus nedelsiant perspėti apie gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją.
9. 2024 m. rugsėjo–spalio mėn. PAGD atliko centralizuoto valdymo sirenų, kurios įjungtos į savivaldybių valdymo pultus, vertinimą. Jo metu nustatyta, kad ne mažiau nei 600 sirenų pagal technines galimybes būtų galima sujungti į vieną valdymo sistemą⁴¹. 2024 m. pabaigoje PAGD pradėjo įgyvendinti iš ES fondų finansuojamą⁴² projektą⁴³, kurio tikslas – iki 2029 m. išplėsti centralizuotą sirenų tinklą, prie PAGD valdomo pulto prijungiant ne mažiau kaip 600 esamų ir 275 naujai įsigytas sirenas. Įgyvendinus projektą siekiama, kad 2030 m. šalies gyventojų perspėjimo sirenomis pasiekiamumas būtų ne mažiau kaip 75 proc.⁴⁴.

³⁸ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus r.

³⁹ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

⁴⁰ PAGD 2024-05-20 Perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją organizacinių ir techninių priemonių diegimo ir eksploataavimo vidaus audito ataskaita Nr. 60-3/2024(1.13E), 9 psl.

⁴¹ PAGD 2024-11-06 raštas Nr.9.4-2424/2024(6.20E) „Dėl papildomo finansavimo skyrimo“ Vidaus reikalų ministerijai.

⁴² 2024–2029 m. numatytas 12,7 mln. Eur finansavimas.

⁴³ Projektas Nr. 11-007-P-0001 „Gyventojų perspėjimo ir informavimo infrastruktūros plėtra Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione“.

⁴⁴ Seimo 2024-07-18 nutarimu Nr. XIV-2946 patvirtinta Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa, 1 priedas „Preliminarios pažangos lėšos Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programai įgyvendinti, pažangos priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmės“, II skyrius „Pažangos priemonės, rezultato rodikliai ir jų reikšmės“, 2 priemonė.

1.2. Daugiau nei 2 metus vėluojama pradėti Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos modernizavimą

10. GPIIS naudoja mobiliojo ryšio operatorių tinklus, kad perduotų informaciją apie ekstremaliąsias situacijas gyventojams, kurie savo telefonuose yra įjungę perspėjimo funkciją. Nuo sistemos įdiegimo iki 2024 m. pabaigos ši sistema buvo panaudota daugiau nei 300⁴⁵ kartų (pvz., gyventojams į mobiliuosius telefonus išsiųsti trumpieji pranešimai apie gresiančias stichines nelaimes, didelius gaisrus ir kt.). PAGD, kaip GPIIS valdytojas, yra atsakingas už sistemos diegimą ir priežiūrą⁴⁶.
11. 2020 m. Nacionalinis kibernetinio saugumo centras (NKSC), atlikęs GPIIS atsparumo kibernetinėms grėsmėms patikrinimą⁴⁷, nustatė sistemos pažeidžiamumus, sudarančius sąlygas įvykti kibernetiniams incidentams, ir pateikė rekomendacijas⁴⁸ dėl jos saugumo gerinimo. Už GPIIS techninę priežiūrą atsakinga įmonė „A“ nurodė⁴⁹, kad rizikos dėl tinkamo sistemos veiklos tęstinumo yra dar didesnės – sistema veikia jau 11 metų ir neatitinka saugumo reikalavimų. Sistemos naujinimai buvo skirti tik suderinamumui ir veikimui su mobiliojo ryšio tinklais palaikyti, programinė įranga neatnaujinama, todėl galima tik esamo jos funkcionalumo palaikymo funkcija. Nauji funkcionalumai ir tobulinimai nebeįmanomi, o norint užtikrinti sistemos veikimą, būtina atnaujinti arba keisti programinę ir techninę įrangą.
12. Siekiant suvaldyti rizikas dėl GPIIS kibernetinio saugumo ir užtikrinti tinkamą gyventojų perspėjimą, 2022 m. pradžioje VRM pavedė PAGD atnaujinti ir modernizuoti GPIIS⁵⁰. Šiam tikslui PAGD 2023–2025 m. iš valstybės biudžeto skirta 2,9 mln. Eur⁵¹. Nustatėme, kad PAGD daugiau kaip 2 metus nesiėmė veiksmų dėl GPIIS modernizavimo (pvz., neparengė atnaujinimo ir modernizavimo veiksmų plano, neorganizavo viešųjų pirkimų ir kt.⁵²) ir didžiąją dalį (95 proc. arba 1,8 mln. Eur⁵³) tam tikslui 2023–2024 m. skirtų pinigų perskirstė ir panaudojo kitiems departamento poreikiams (pvz., darbuotojų socialinio draudimo įmokoms dengti, išėtinėms išmokoms mokėti ir kt.). Ministerijos teigimu⁵⁴, PAGD nesiėmė veiksmų dėl GPIIS atnaujinimo, nes ieškojo būdų, kaip šią atsakomybę perduoti kitiems

⁴⁵ Iš kurių 81 kartą buvo panaudota 2022–2024 m.

⁴⁶ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011-12-05 įsakymu Nr. 1-342 patvirtinti Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos nuostatai, 11.1 p.

⁴⁷ NKSC 2020-06-09 ataskaita „Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos atsparumo kibernetinėms grėsmėms patikrinimo ataskaita Nr. 5“.

⁴⁸ Pateikta 12 rekomendacijų.

⁴⁹ UAB „A“ 2023-03-15 raštas Nr. V-NTS1-03.15 „Dėl GPIIS veiklos tęstinumo rizikų ir kibernetinių pažeidžiamumų“ PAGD.

⁵⁰ Vidaus reikalų ministerijos 2023-11-23 raštas Nr. 1D-5867 „Dėl gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos“ PAGD.

⁵¹ GPIIS atnaujinimui 2023–2025 m. iš valstybės biudžeto skirta 2,9 mln. Eur, iš jų: 2023 m. – 1,0 mln. Eur, 2024 m. – 0,8 mln. Eur ir 2025 m. – 1,1 mln. Eur.

⁵² Vidaus reikalų ministerijos 2023-11-23 raštas Nr. 1D-5867 „Dėl gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos“ PAGD. Rašte VRM nurodė PAGD pateikti GPIIS atnaujinimo ir modernizavimo veiksmų planą, nurodant konkrečius veiksmus, jų vykdytojus, terminus ir panaudotinas lėšas (atsižvelgiant į skirtą finansavimą), bei nedelsiant imtis organizuoti viešuosius pirkimus, siekiant užtikrinti GPIIS atnaujinimą ir modernizavimą.

⁵³ 2023–2024 m. iš viso buvo skirta 1844,0 tūkst. Eur, iš jų 5 proc. (83,0 iš 1844,0 tūkst. Eur) PAGD panaudojo GPIIS reikmėms (atnaujino licencijas), 95 proc. (1761,0 iš 1844,0 tūkst. Eur), VRM pritarus, perskirstė ir panaudojo kitoms PAGD reikmėms (darbuotojų socialinio draudimo įmokoms dengti, išėtinėms išmokoms pareigūnams, butpinigiams mokėti ir važiavimo išlaidų kompensacijoms).

⁵⁴ Vidaus reikalų ministerijos 2023-11-23 raštas Nr. 1D-5867 „Dėl gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos“ PAGD; Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės vadovo 2024-09-09 tarnybinis pranešimas Nr. IT-35 „Dėl Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemos“.

subjektams, pvz., ne kartą PAGD ir kitų institucijų⁵⁵ iniciatyva vyko susitikimai su AB Lietuvos radijo ir televizijos centro atstovais, siekiant, kad bendrovė perimtų atsakomybę už GPIIS atnaujinimą ir valdymą. PAGD paaiškino⁵⁶, kad nesiekė perduoti atsakomybės kitiems subjektams, departamentas turėjo įvertinti alternatyvias GPIIS plėtros galimybes, įskaitant teisinės bazės rengimą⁵⁷ ir galimybę naudoti AB Lietuvos radijo ir televizijos centro infrastruktūrą. Dėl šių priežasčių ir ribotos departamento kompetencijos valdyti telekomunikacinius resursus, pinigai, skirti GPIIS atnaujinimui, VRM pritarimu⁵⁸ buvo paskirstyti kitiems tikslams.

13. Laiku nesiėmus veiksmų dėl GPIIS atnaujinimo ir modernizavimo, didėja rizika, kad esama GPIIS bet kuriuo metu gali sugesti ir neveikti, todėl, esant poreikiui, nebus galimybės tinkamai perspėti gyventojų apie gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją, dėl to išaugs pavojus jų gyvybei, sveikatai ir turtui. Be to, galimi kibernetinio įsilaužimo į GPIIS atvejai, kurie didina riziką, kad gyventojams gali būti pateikta klaidinanti informacija apie galimus pavojus jų saugumui.
14. Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programoje numatyta⁵⁹ iki 2030 m. tobulinti ir plėtoti gyventojų perspėjimo sistemą, kurią sudaro GPIIS, informacijos transliavimas per televiziją ir (arba) radiją, internetu ir (arba) socialiniais tinklais, perspėjimas sirenomis, per mobiliąją programėlę, integruojant perspėjimo priemones į vieną PAGD administruojamą daugiakanalę perspėjimo platformą. Jos įdiegimas turėtų užtikrinti visų perspėjimo priemonių aktyvumą vienu metu. PAGD nurodė, kad 2025 m. kovo mėnesį buvo pristatytos Daugiakanalės perspėjimo platformos įgyvendinimo gairės, kuriose pateiktas šios platformos įdiegimo planas, nurodant konkrečius veiksmus (pagal poreikį sudaryti tarpžinybinę darbo grupę šios platformos sukūrimui, parengti dokumentaciją viešajam pirkimui, vykdyti pirkimo, platformos diegimo procedūras ir kitus su tuo susijusius darbus), jų įgyvendinimo terminus ir atsakingas institucijas. Iš plane pateiktų duomenų matyti, kad Daugiakanalę perspėjimo platformą, apimančią visas pagrindines perspėjimo priemones (įskaitant ir GPIIS), planuojama įdiegti iki 2028 m. I ketvirčio pabaigos.

2. BŪTINA UŽTIKRINTI TINKAMĄ GYVENTOJŲ APSAUGĄ EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ AR KARO METU

15. Ekstremaliųjų situacijų ar karo metu gyventojų apsaugai užtikrinti numatomi kolektyvinės apsaugos statiniai (KAS) ir priedangos. KAS sistema Lietuvoje sukurta 2010 m. (įstatyme⁶⁰ buvo įtvirtinta KAS sąvoka ir kt.). KAS gali būti naudojami savivaldybės merui priėmus

⁵⁵ VRM, Nacionalinio krizių valdymo centro, AB Lietuvos radijo ir televizijos centro.

⁵⁶ PAGD informacija, pateikta 2025-01-29 el. paštu.

⁵⁷ Pvz., siekiant atliepti mobilizacijos, krizių valdymo ir civilinės saugos sistemų poreikius, racionaliai naudoti išteklius, taip pat vengiant kurti dubliuojančias perspėjimo sistemas, teiktas pasiūlymas dėl Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos bei Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymų projektų papildymo. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/6af3daa112c811ef8e4be9fad87afa59?jfwid=-ww38crxx4> (žiūrėta 2025-05-22).

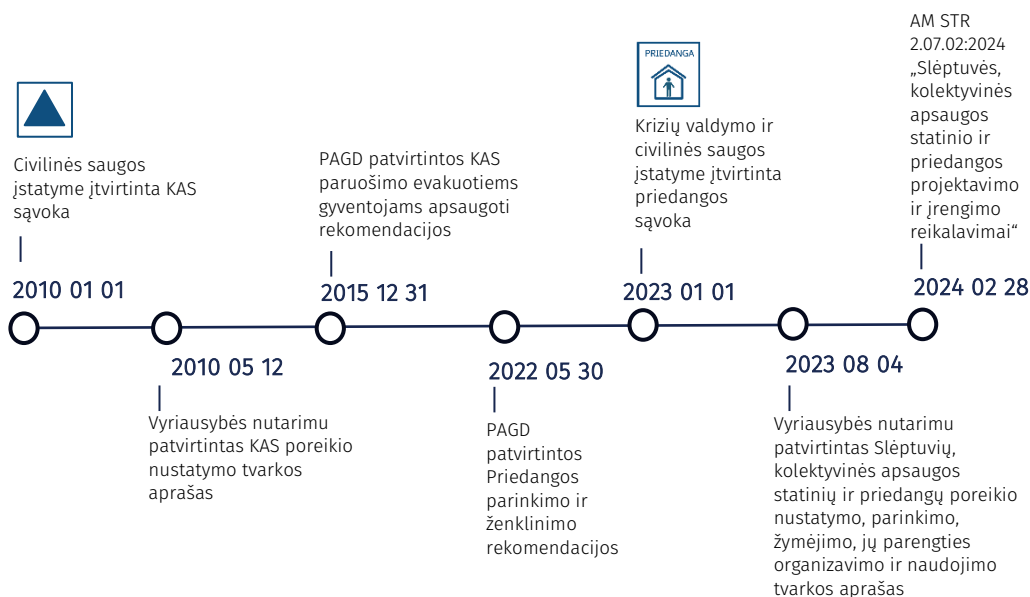
⁵⁸ Vidaus reikalų ministerijos Strateginio planavimo darbo grupės protokolai: 2023-07-24 Nr. 7PS-2, 2023-11-07 Nr. 7PS-5, 2024-10-18 Nr. 7PS-3 ir 2024-11-27 Nr. 1PV-38.

⁵⁹ Seimo 2024-07-18 nutarimu Nr. XIV-2946 patvirtinta Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa, 15.2.1 p.

⁶⁰ Civilinės saugos įstatymas, 2 str. 21 d.

sprendimą evakuoti gyventojus, ekstremaliųjų situacijų metu arba karinių grėsmių atveju perkeliant juos iš pavojingų teritorijų. Tokiais atvejais numatomos evakuacijos procedūros, KAS paruošiami gyventojų apsaugai. Priedangų sistema, skirta gyventojų trumpalaikiai apsaugai nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų oro pavojaus atveju, taip pat apsaugai nuo netiesioginio apšaudymo ir (ar) kitų kinetinių grėsmių karinės agresijos metu, pradėta kurti 2022 m. (patvirtintos Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijos⁶¹, įstatyme⁶² įtvirtinta priedangos sąvoka ir kt.) (2 pav.).

2 pav. Kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų reglamentavimo laiko skalė

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

16. Savivaldybės, kurioms civilinė sauga⁶³ yra valstybės perduota funkcija, yra atsakingos už KAS ir priedangų poreikio nustatymą, jų parinkimo, žymėjimo ir parengties organizavimą⁶⁴. PAGD 2024 m. pabaigos duomenimis⁶⁵, savivaldybėse iš viso buvo parinkta 2 412 KAS ir 6 344 priedangų (3 pav.). 2022–2024 m.⁶⁶ savivaldybėms iš valstybės biudžeto buvo skirta 1,5 mln. Eur KAS aprūpinimui. Priedangų įrengimui šiuo laikotarpiu valstybės biudžeto finansavimas nebuvo skirtas.

⁶¹ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2022-05-30 įsakymu Nr. 1-327 patvirtintos Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijos.

⁶² Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 2 str. 31 d.

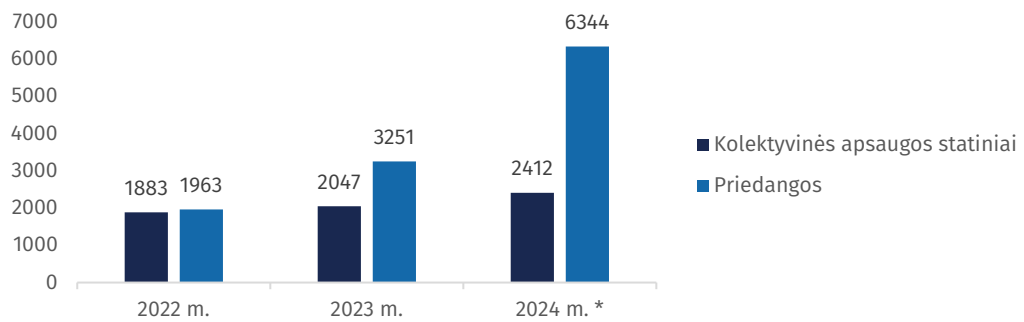
⁶³ Vietos savivaldos įstatymas, 7 str. 3 p.

⁶⁴ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 13 str. 4 p.

⁶⁵ KAS – 2024-12-16, priedangos – 2024-12-06 duomenimis.

⁶⁶ Anykščių r., Kalvarijos, Molėtų r., Utenos r., Zarasų r.

3 pav. Savivaldybėse parinktų kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų skaičius, vnt.

* Kolektyvinės apsaugos statiniai – 2024-12-16, priedangos – 2024-12-06 duomenimis

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

17. Kad, esant reikalui, gyventojai galėtų saugiai pasislėpti nuo karinių grėsmių ar žalingo aplinkos poveikio, kiekviena savivaldybė turi iš anksto pasirengti – nustatyti KAS ir priedangų poreikį, tinkamai parinkti šiam tikslui skirtus statinius ir užtikrinti jų tinkamą parengtį naudojimui.

2.1. Ne visos savivaldybės parinko pakankamai kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų

18. KAS ir priedangų poreikį kasmet, ne vėliau kaip iki balandžio 30 d., pagal Vyriausybės nustatytą tvarką⁶⁷ nustato savivaldybės meras, atsižvelgdamas į savivaldybės gyventojų skaičių.

0,2 mln. šalies gyventojų trūktų kolektyvinės apsaugos statinių

19. KAS vietos turėtų užtekti laikinai apgyvendinti 25 proc. nuolatinių savivaldybės gyventojų, pridėjus asmenis su negalia, vaikus iki 7 metų amžiaus ir socialinę globą gaunančius senyvo amžiaus asmenis⁶⁸. Nustatėme⁶⁹, kad 50 proc. (30 iš 60) savivaldybių buvo pasiekusios numatytą KAS poreikį, 45 proc. (27 iš 60) savivaldybių – nepasiekusios, 5 proc. (3 iš 60) savivaldybių trūko duomenų⁷⁰ įvertinti, ar poreikis buvo pasiektas (4 pav.). Taigi, pagal nustatytą KAS poreikį apie 18,8⁷¹ proc. (0,2 iš 1,1 mln.) gyventojų savivaldybių parinktuose KAS ekstremaliosios situacijos ar karo metu trūktų vietų (4 priedas).

⁶⁷ Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 12 ir 20 p.

⁶⁸ Ten pat, 12 p.: $G = 0,25 \times GB + GV + GN + GS$, kur: G – savivaldybės gyventojų skaičius, kuriam nustatytas kolektyvinės apsaugos statinių poreikis; 0,25 – 25 procentai; GB – bendras nuolatinių savivaldybės gyventojų skaičius; GV – nuolatinių savivaldybės gyventojų – vaikų iki 7 metų skaičius; GN – nuolatinių savivaldybės gyventojų – asmenų su negalia skaičius; GS – nuolatinių savivaldybės gyventojų – socialinę globą gaunančių senyvo amžiaus asmenų skaičius.

⁶⁹ 2024-12-16 duomenimis.

⁷⁰ 3 savivaldybės PAGD nepateikė duomenų apie nuolatinius savivaldybės gyventojus – vaikų iki 7 metų, asmenų su negalia ir socialinę globą gaunančių senyvo amžiaus asmenų skaičius.

⁷¹ Skaičiavimas: $200\ 648 / 1\ 069\ 274$ gyventojų $\times 100$ proc. = 18,8 proc.

4 pav. Savivaldybės pagal pasiektą kolektyvinės apsaugos statinių poreikį (2024-12-16 duomenimis)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

20. 2⁷² (iš 4⁷³) auditorių pasirinktos vertinti savivaldybės nurodė, kad jos nepasiekė nustatyto KAS poreikio dėl teisės aktų pokyčių (nuo 1,5⁷⁴ iki 3,5⁷⁵ kv. m padidintas 1 gyventojui numatomas KAS patalpos plotas), negautos informacijos iš valdytojų apie jų statinius, kurie gali būti parenkami KAS įrengti.

Vilniaus m. savivaldybės paaiškinimas dėl nepakankamo kiekio kolektyvinės apsaugos statinių parinkimo

Vilniaus m. savivaldybėje 2024 m. bendras nuolatinių gyventojų skaičius buvo 631,2 tūkst. Pagal Vyriausybės nustatytą tvarką⁷⁶ meras nustatė, kad KAS turi būti parinkti 193,9 tūkst. gyventojų. Savivaldybė parinko 252 KAS (bendras plotas 678,5 tūkst. kv. m), tačiau juose telpa 183,6 tūkst. gyventojų. Taigi, 10,3 tūkst. gyventojų KAS nebuvo parinkti. Savivaldybė nurodė, kad KAS poreikio nepavyko patenkinti, nes 2024 m. ne visi subjektai pateikė informaciją apie savivaldybėje esančius statinius, kurie gali būti parenkami KAS įrengti. Šią informaciją pateikė tik savivaldybės institucijos ir įstaigos bei 2 valstybės įstaigos. Savivaldybės nuomone, atsižvelgiant į tai, kad savivaldybė yra pavojingoje Astravo AE zonoje, jai nėra itin reikšmingas KAS parinkimas, nes gresiant ekstremaliajai situacijai ar jai susidarius (pvz., įvykus avarijai Astravo AE ar karo metu) įvyktų Vilniaus m. gyventojų evakuacija į kitas savivaldybes. Įvykus vietinės reikšmės ekstremaliajai situacijai (pvz., daugiabučiame name įvykus sprogimui, kuris sukėlė gaisrą; lėktuvo aviakatastrofa), gyventojai yra evakuojami į viešbučius (perkama paslauga).

21. Parinkus pakankamą kiekį KAS kiekvienoje savivaldybėje, būtų užtikrinta, kad prireikus nustatytas skaičius gyventojų turėtų galimybę ilgesnį laiką apsaugoti nuo karinių grėsmių ar gyvybei ir sveikatai pavojingų veiksnių ekstremaliųjų situacijų metu.

⁷² Jonavos r. ir Vilniaus m.

⁷³ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

⁷⁴ Vyriausybės 2010-05-12 nutarimu Nr. 529 patvirtintas Kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo tvarkos aprašas, 6.5 p.

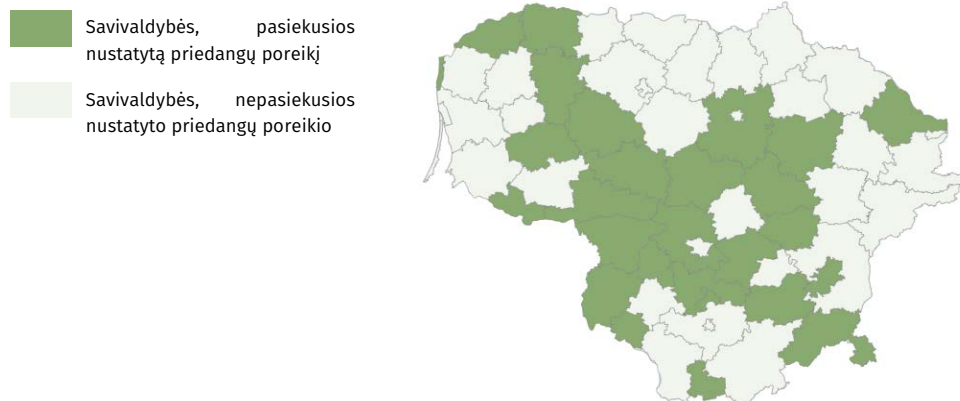
⁷⁵ Sléptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 15.2 p.

⁷⁶ Ten pat, 12 p.

0,4 mln. šalies gyventojų trūktų priedangų

22. Miestų savivaldybėse priedangų turėtų būti tiek, kad jose apsisaugotų 60 proc. jų gyventojų, rajonų savivaldybėse – 40 proc. gyventojų⁷⁷. Nustatėme⁷⁸, kad 45 proc. (27 iš 60) savivaldybių parenkant statinius buvo pasiekusios ir viršijusios joms numatytą priedangų poreikį, 55 proc. (33 iš 60) – nepasiekusios (5 pav.) poreikio. Taigi, priedangų trūktų apie 24,7 proc.⁷⁹ (0,4 iš 1,5 mln.) gyventojų, kuriems turėtų būti užtikrinta apsauga (5 priedas).

5 pav. Savivaldybės pagal pasiektą priedangų poreikį (2024-12-06 duomenimis)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

23. 3⁸⁰ (iš 4⁸¹) auditorių pasirinktos vertinti savivaldybės nurodė, kad joms sudėtinga užtikrinti nustatytą priedangų poreikį dėl riboto kiekio tinkamų statinių, kuriuose būtų galimybė įrengti priedangas savivaldybės teritorijoje.

Savivaldybių, kurioms sudėtinga užtikrinti nustatytą priedangų poreikį, paaiškinimų pavyzdžiai

- ✓ Panevėžio m. savivaldybė nurodė, kad susidūrė su problema – daugiabučių gyvenamųjų namų gyventojai nepritarė jų namų įtraukimui į priedangų sąrašą, todėl savivaldybė prieš gyventojų valią tokių namų neįtraukė. Gyventojai baiminasi, kad jų daugiabutis bus viešai paskelbtas kaip priedanga, o tai, jų nuomone, kelia pavojų karo atveju. Be to, savininkai nenori prisiiinti atsakomybės už dalyvavimą pratybose, informacijos viešinimą ir kitus su tuo susijusius įsipareigojimus.
- ✓ Jonavos r. savivaldybės nuomone, priedanga negali būti parinkta daugiabučio namo rūsiuose, nes jie yra per maži, turi siaurus koridorius, todėl juose, esant reikalui, būtų sudėtinga apsisaugoti didžiąjai daliai namo gyventojų.
- ✓ Vilniaus r. savivaldybė nurodė, kad didžioji dalis jos teritorijos yra kaimo vietovės, kuriose dominuoja individualūs namai, nėra pakankamai viešųjų pastatų ar daugiabučių gyvenamųjų namų, kuriuose būtų galima įrengti priedangas ir pasiekti jų nustatytą poreikį.

24. Parinkus pakankamą kiekį priedangų, būtų užtikrinta, kad prireikus nustatytas skaičius savivaldybių gyventojų turėtų galimybę bent trumpą laiką išvengti gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių, kilus oro ar netiesioginio apšaudymo pavojui, karinės agresijos metu.

⁷⁷ Ten pat, 20 p.

⁷⁸ 2024-12-06 duomenimis.

⁷⁹ Skaičiavimas: 361 119 / 1 460 877 gyventojų × 100 proc. = 24,7 proc.

⁸⁰ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus r.

⁸¹ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

25. Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programoje nustatyta⁸², kad vienas (iš 7) civilinės saugos stiprinimo ir plėtros prioritetų – priedangų infrastruktūros plėtra. Įgyvendinant šį prioritetą planuojama, kad bus plečiamas priedangų tinklas, siekiant, kad jose ne mažiau kaip 60 proc.⁸³ gyventojų turėtų galimybę trumpą laiką išvengti gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių, kilus oro ar netiesioginio apšaudymo pavojui karinės agresijos metu, užtikrinant, kad visose savivaldybėse priedangų būtų ne mažiau, nei nustatytas poreikis⁸⁴. Tam tikslui iki 2030 m. numatoma už 77,0 mln. Eur įrengti ir modernizuoti ne mažiau kaip 1,9 tūkst. priedangų visoje šalyje. VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūra 2024 m. paskelbė 12 mln. Eur⁸⁵ kvietimą⁸⁶ savivaldybėms teikti projektų dėl priedangų įrengimo įgyvendinimo planus. Agentūrai įvertinus savivaldybių pateiktus planus, visas suplanuotas finansavimas skirtas 51 savivaldybei 346 priedangoms įrengti. Jos duomenimis, 1 kv. m priedangos įrengimo kaina svyruoja nuo 64,90 iki 81,97 Eur, atsižvelgiant į pasirinkto priedangos įrengimo lygį⁸⁷.

2.2. Nesudarytos pakankamos prielaidos savivaldybėms tinkamai parinkti kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas

26. KAS ir priedangos turi būti parenkami atsižvelgiant į šiuos kriterijus⁸⁸: ūkio subjektų pateiktą informaciją apie jų valdomus savivaldybėje esančius statinius, kurie gali būti parenkami KAS ir (ar) priedangoms įrengti, aplinkos ministro KAS ir priedangų įrengimo reikalavimus, jų išdėstymo vietą ir kt. (6 priedas). Pagal kriterijus parinkti statiniai, patalpos ir kiti objektai įtraukiami į Parinktų KAS arba priedangų ir jų poreikio sąrašus⁸⁹, kuriuos tvirtina savivaldybės meras.

Nėra bendros informacijos apie statinius ir patalpas, kurie gali būti parenkami kolektyvinės apsaugos statiniams ir (ar) priedangoms įrengti, surinkimo ir pateikimo sistemos

27. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kitos įstaigos, ūkio subjektai ir veiklos vykdytojai savivaldybės administracijos direktoriui privalo pateikti informaciją apie statinius ir patalpas, kurie Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti parenkami KAS ir priedangoms įrengti⁹⁰.

⁸² Seimo 2024-07-18 nutarimu Nr. XIV-2946 patvirtinta Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa, 14.1 p.

⁸³ Vidaus reikalų ministro 2024-10-24 įsakymu Nr. 1V-620 patvirtintas Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-012-10-04-01/07-013-10-04-01/01-001-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ aprašas, I skyrius Plėtros programos pažangos priemonės siekiami rezultatai, rezultato rodiklio kodas R-01-001-10-04-01-01 (aktuali redakcija nuo 2024-11-23).

⁸⁴ Seimo 2024-07-18 nutarimu Nr. XIV-2946 patvirtinta Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa, 15.1.1 p.

⁸⁵ Vidaus reikalų ministro 2023-03-14 įsakymu Nr. V-127 patvirtintas Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-012-10-04-01/07-013-10-04-01/01-001-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ aprašas, 2 priedas „Pirmasis projektų finansavimo sąlygų aprašas“.

⁸⁶ Prieiga per internetą: <https://pva.lrv.lt/lt/civilines-saugos-stiprinimo-ir-pletros-programa/kvietimas-teikti-paraiskas-frm-001-k/> (žiūrėta 2025-01-28).

⁸⁷ Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-012-10-04-01/07-013-10-04-01/01-001-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ aprašas, 2 priedas „Pirmasis projektų finansavimo sąlygų aprašas“.

⁸⁸ Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 15 ir 23 p.

⁸⁹ Ten pat, 16 ir 24 p.

⁹⁰ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 28 str. 5 d.

28. Nustatėme, kad minėta informacija visose (4⁹¹) auditorių parinktose vertinti savivaldybėse KAS bei priedangų valdytojų buvo teikiama fragmentiškai ir nenuosekliai, nes savivaldybėse nebuvo taikoma viena ar sisteminga informacijos rinkimo tvarka:

- ✓ visos (4) auditorių parinktos vertinti savivaldybės nurodė, kad dėl informacijos pateikimo pačios kreipėsi į statinių valdytojus raštais, el. paštu ar žodžiu, tačiau negalėjo patvirtinti, kad buvo kreiptasi į visus potencialius valdytojus (tiek valstybinius, tiek privačius);

Savivaldybių informacijos apie jų teritorijose esančius statinius ir patalpas, kurie gali būti parenkami kolektyvinės apsaugos statiniams ir priedangoms įrengti, gavimo pavyzdžiai

- ✓ Jonavos r. savivaldybė nurodė, kad informacija apie jos teritorijoje esančius statinius buvo surinkta iš valdytojų, kurių steigėja yra savivaldybė. Prašymai pateikti informaciją buvo siunčiami el. paštu.
- ✓ Panevėžio m. savivaldybė nurodė, kad ji siuntė raštą institucijoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams ir valdytojams, prašydama pateikti informaciją apie statinius ir patalpas, kurie Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti parenkami KAS ir priedangoms įrengti. Šią informaciją buvo prašoma pateikti pagal formas, nurodytas Vyriausybės patvirtinto aprašo⁹² prieduose.

- ✓ didžiausias valstybės turto valdytojas, VĮ Turto bankas, VRM ir PAGD prašymu pateikė informaciją departamentui apie savivaldybių teritorijose jo valdomus pastatus ir statinius, kurių patalpos turi rūsius ar požemines aikšteles. PAGD šią informaciją perdavė savivaldybėms. VĮ Turto bankas pažymėjo, kad iš savivaldybių prašymų dėl informacijos pateikimo negavo;
- ✓ 8⁹³ (iš 27⁹⁴) atsakę KAS ir priedangų valdytojai nurodė, kad jie neteikė ir savivaldybės į juos nesikreipė dėl informacijos pateikimo, o pačios savivaldybės savo nuožiūra parinko jų valdomus statinius KAS ir (arba) priedangai įrengti.

Statinio valdytojo pateiktas paaiškinimas dėl jo statinio parinkimo kolektyvinės apsaugos statiniui ir priedangai įrengti

Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė, remiantis PAGD pateiktais duomenimis, Kaišiadorių r. savivaldybės buvo parinkta kaip KAS ir priedanga. Tačiau jos valdytojas nurodė, kad nedavė tam sutikimo ir apie tokį sprendimą nebuvo informuotas. Elektrinė yra strateginės reikšmės objektas, kuriam taikomi griežti saugumo reikalavimai. Karinio konflikto atveju ji gali tapti taikiniu. Atsižvelgiant į tai, bendrovės nuomone, šis objektas negali būti tinkamai pritaikytas gyventojų apsaugai.

29. Apklausoje rezultatai parodė, kad 18⁹⁵ iš 27 atsakiusių KAS ir priedangų valdytojų nebuvo aišku, apie kokius statinius jie privalo pateikti informaciją, kadangi nežino, pagal kokius kriterijus turėtų įvertinti statinių tinkamumą KAS ir (ar) priedangai įrengti, kokius duomenis turėtų surinkti ir pateikti. Jų nuomone, šis procesas turėtų būti apibrėžtas.

⁹¹ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

⁹² Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas.

⁹³ 5 KAS ir 3 priedangų valdytojai.

⁹⁴ Atlikome 20 KAS ir 14 priedangų valdytojų apklausą, iš jų iki 2025-04-01 atsakė 16 KAS ir 11 priedangų valdytojų.

⁹⁵ 12 KAS ir 6 priedangų valdytojai.

Kolektyvinės apsaugos statinių (KAS) ir priedangų valdytojų pateiktų nuomonių dėl informacijos apie statinius, kurie gali būti parenkami KAS ir (ar) priedangoms įrengti, teikimo savivaldybėms pavyzdžiai

- ✓ Priedangos valdytojas „B“ nurodė, kad turėtų būti parengta tvarka, kurioje būtų nurodyti kriterijai, pagal kuriuos statinių valdytojai galėtų įvertinti statinio tinkamumą priedangai įrengti, nes pastatai statyti seniau, o pagrindinės tvarkos rengiamos naujiems pastatams.
- ✓ Priedangos valdytojas „C“ nurodė, kad turėtų būti aiškiai apibrėžta, kokius duomenis reikalinga surinkti, kada ir kam pateikti informaciją.

30. Teisės aktai įpareigoja statinių ir patalpų valdytojus teikti duomenis apie galimus KAS ir priedangų įrengimo objektus savivaldybėms, tačiau juose nėra nustatyta, kaip tai turi būti daroma: neaišku, kada, kokia forma ir kokius duomenis reikia pateikti, taip pat nėra kriterijų, pagal kuriuos valdytojai turėtų įvertinti savo statinius. Todėl faktiškai suteikiama teisė savivaldybėms pačioms nuspręsti, į kuriuos statinių valdytojus kreiptis minėtos informacijos, taip pat valdytojui suteikiama teisė pačiam nuspręsti, apie kokius statinius pateikti informaciją. Tokiu būdu savivaldybės gali neturėti visos reikalingos ir patikimos informacijos apie statinius, tinkamus KAS ir (ar) priedangoms įrengti, o tai apsunkintų gyventojų apsaugos planavimą.
31. VRM nurodė, kad teisės akty, reglamentuojančių informacijos teikimo procesą ir kriterijus, kuriais statinių valdytojai turėtų įvertinti jų tinkamumą KAS ir (ar) priedangoms įrengti, ruošti nereikėtų – šie dalykai gali būti išspręsti teikiant metodinę pagalbą (įskaitant metodinių rekomendacijų parengimą) ir naudojant kitas organizacines priemones. Auditorių nuomone, metodinės pagalbos teikimas kiekvienam statinio valdytojui nėra efektyvi priemonė, kuri užtikrintų, kad visi statiniai būtų vertinami pagal tuos pačius kriterijus ir, tinkamai įvertinus, informacija būtų pateikta savivaldybėms. Numačius bendras, visiems valdytojams ir savivaldybėms vienodai taikomas procedūras, būtų sukurta bendra informacijos teikimo sistema. Tai užtikrintų, kad savivaldybės turėtų tikslią, patikimą informaciją apie statinius, kurie gali būti parenkami KAS ir (ar) priedangoms įrengti.

Nenustatyta, kokie privalomi reikalavimai turėtų būti taikomi kolektyvinės apsaugos statiniams ir priedangoms, parenkamiems esamuose pastatuose

32. Vyriausybė numatė⁹⁶, kad, parenkant KAS ir priedangas, reikia atsižvelgti į aplinkos ministro nustatytus KAS ir priedangų įrengimo reikalavimus. Tačiau šie reikalavimai privalomi taikyti naujai statomam statiniui⁹⁷, į juos rekomenduojama atsižvelgti rekonstruojant arba įrengiant esamus statinius ar patalpas, jeigu juose parinktas KAS ar

⁹⁶ Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 15.3 ir 23.3 p.

⁹⁷ Aplinkos ministro 2024-02-28 įsakymu Nr. D1-63 patvirtintas Statybos techninis reglamentas STR 2.07.02:2024 „Slėptuvės, kolektyvinės apsaugos statinio ir priedangos projektavimo ir įrengimo reikalavimai“, 1.2 ir 1.3 p.: statiniui, kuris projektuojamas ir kaip KAS; visuomenės poreikiams naudojamam statiniui (visuomeninės paskirties statiniui [4.17]) (išskyrus religinės paskirties), kuriame vienu metu gali būti daugiau kaip 100 žmonių; aukštybiniam (daugiau kaip 5 aukštų) daugiabučiam gyvenamajam namui. Šiame papunktyje išvardytuose statiniuose arba jų priklausiniuose turi būti suprojektuota ir įrengta Reglamento reikalavimus atitinkanti priedangos patalpa. Jei tokia patalpa nenumatoma, priedanga turi būti projektuojama kaip minėtiems statiniams priklausantis statinys, inžinerinis įrenginys ar kitas objektas, kuriame gyventojams būtų sudarytos sąlygos trumpą laiko tarpą išvengti gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų kilus oro pavojui, apsaugoti nuo netiesioginio apšaudymo ir (ar) kitų kinetinių grėsmių karinės agresijos metu (atakų iš orlaivių, raketų, artilerijos ugnies sukeltų sprogdimo smūgio bangų, skeveldrų, nuolaužų ar atsitiktinių kulų).

priedanga arba numatoma juos parinkti. PAGD nurodė, kad visi KAS (2 412) ir priedangos (6 344) buvo parinkti esamuose statiniuose, juos parinkdamos savivaldybės turėjo atsižvelgti į PAGD patvirtintas rekomendacijų⁹⁸ nuostatas: parenkant KAS – į Kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijas, o priedangas – į Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijas. Išnagrinėję šias rekomendacijas nustatėme, kad jose nenurodomi konkretūs konstrukcijų ir inžinerinių sistemų reikalavimai (pvz., kokias sprogimo bangos sukeltas, vibracines ar dinamines apkrovas turėtų atlaikyti priedangos konstrukcijos⁹⁹ ir kt.), kuriuos turi atitikti KAS ir priedangos, parenkami esamuose statiniuose.

33. Negalėjome nustatyti, kokius konkrečius konstrukcijų ir inžinerinių sistemų reikalavimus, parenkant 480 KAS ir 2 333 priedangas esamuose statiniuose, taikė visos (4¹⁰⁰) auditorių parinktos vertinti savivaldybės, nes jos nepateikė pagrindžiančių dokumentų apie atliktą KAS ir priedangų parinkimą (pagal kokius kriterijus, parenkant KAS ir priedangas, buvo vertinti statiniai ir kuriuos jie atitinka). Visos (4) parinktos savivaldybės nurodė, kad jų atsakingiems darbuotojams nebuvo aišku, kokie reikalavimai turėtų būti taikomi KAS ir priedangoms, jas parenkant esamuose pastatuose. Savivaldybės paaiškino, kad pagrindinis kriterijus ir dažnai vienintelis, į kurį buvo atsižvelgiama parenkant priedangas esamuose pastatuose, – tai turėjo būti rūšio, pusrūšio, cokolinio aukšto patalpa, o pagrindinis kriterijus parenkant KAS – kad statinių valdytojai būtų savivaldybės institucijos ir įstaigos (pvz., mokyklos, darželiai).

Savivaldybių, kurioms nebuvo aiškūs kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų parinkimo esamuose statiniuose reikalavimai, pateiktos informacijos pavyzdžiai

- ✓ Panevėžio m. savivaldybė nurodė, kad savivaldybės atsakingiems darbuotojams neaišku, kokie reikalavimai taikomi esamoms priedangoms, nes nėra parengto jokio dokumento, kuris reglamentuotų tokių priedangų įrengimą, kuriame būtų aiškūs bent minimalūs esamų priedangų reikalavimai. KAS buvo parenkamos švietimo įstaigų statinių (pvz., mokyklų, darželių) patalpos.
- ✓ Vilniaus m. savivaldybė nurodė, kad reikalavimai aiškūs tik naujai statomiems objektams. Reikalavimai objektams, kurie pastatyti iki naujai priimto Statybos techninio reglamento STR 2.07.02:2024 „Slėptuvės, kolektyvinės apsaugos statinio ir priedangos projektavimo ir įrengimo reikalavimai“, nėra aiškiai nurodyti. Iki patvirtinančios (2024-02-28) Statybos techninį reglamentą, buvo tik vienas kriterijus priedangoms – tai turėjo būti rūšio patalpa. KAS buvo parenkami švietimo įstaigų statiniai (pvz., mokyklos, darželiai).

34. VRM nuomone, teisinis reguliavimas dėl statinių, tinkamų KAS ir priedangų parinkimui esamuose statiniuose, yra pakankamas, nes rekomendaciniai reikalavimai nustatyti aplinkos ministro KAS ir priedangų įrengimo reikalavimuose¹⁰¹ ir PAGD rekomendacijose¹⁰². Vis dėlto aplinkos ministro patvirtinti reikalavimai privalomai taikomi tik naujai statomiems objektams, esamiems – tik kaip rekomendacija, o PAGD rekomendacijose tokiems statiniams nenustatyti konkretūs, privalomi konstrukcijų ir inžinerinių sistemų reikalavimai, todėl, auditorių nuomone, savivaldybės neturi kriterijų,

⁹⁸ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2015-12-31 įsakymu Nr. 1-406 patvirtintos Kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijos ir 2022-05-30 įsakymu Nr. 1-327 patvirtintos Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijos.

⁹⁹ Statybos techninis reglamentas STR 2.07.02:2024 „Slėptuvės, kolektyvinės apsaugos statinio ir priedangos projektavimo ir įrengimo reikalavimai“, 35, 36 p.

¹⁰⁰ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹⁰¹ Statybos techninis reglamentas STR 2.07.02:2024 „Slėptuvės, kolektyvinės apsaugos statinio ir priedangos projektavimo ir įrengimo reikalavimai“.

¹⁰² Kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijos ir Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijos.

leidžiančių objektyviai įvertinti statinių tinkamumą. Esant tokiai situacijai, parinkti statiniai gali neužtikrinti pakankamos gyventojų apsaugos. Numačius konkrečius privalomus reikalavimus, būtų sudarytos sąlygos vienodai ir pagrįstai vertinti esamų statinių tinkamumą visose savivaldybėse, užtikrinant, kad parinkti KAS ir priedangos atitiktų jiems keliamą tikslą ir veiksmingai prisidėtų prie gyventojų apsaugos ekstremaliųjų situacijų metu.

Nenustatyti kriterijai, pagal kuriuos būtų galima įvertinti kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų išdėstymo tinkamumą savivaldybių teritorijose

35. Siekiant maksimaliai apsaugoti gyventojus nuo jų gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų, savivaldybės KAS ir priedangas turi parinkti atsižvelgdamos į vietą (teritoriją) ir joje galinčius kilti pavojus. Negalėjome įsitikinti, ar visos (4¹⁰³) auditorių parinktos vertinti savivaldybės, parinkdamos KAS ir priedangas, atsižvelgė į teritoriją ir joje galinčius kilti pavojus, nes jos nepateikė pagrindžiančių dokumentų apie atliktą vertinimą.
36. Savivaldybės nurodė, kad, parenkant KAS ir (ar) priedangas, buvo atsižvelgta į lokaciją savo nuožiūra arba į ją visai neatsižvelgta, nes nebuvo patvirtintų rekomendacijų ar gairių, kuriose būtų numatyta, kokius kriterijus turėtų atitikti parenkama KAS ir (ar) priedangos lokacija.

Savivaldybių atsakymų dėl kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų lokacijos parinkimo pavyzdžiai

- ✓ Jonavos r. savivaldybė nurodė, kad priedangas parinko savo nuožiūra, iš praktikos, stengdamasi, kad parinkti statiniai būtų tose vietose, kur gyvena daugiau gyventojų, pvz., savivaldybė parinko priedangas mokyklose, kurios yra miegamuosiuose rajonuose, ir kultūros namuose, kurie yra miestų ar miestelių centruose ir lengviau pasiekiami daugeliui gyventojų. Savivaldybė teigė, kad neatliko priedangų poreikio tam tikrose vietovėse skaičiavimo, t. y. neskaičiavo, kiek priedangų reikėtų tam tikroje teritorijoje pagal jose esantį gyventojų skaičių.
 - ✓ Panevėžio m. savivaldybė nurodė, kad į lokaciją visiškai niekas neatsižvelgia ir jokie kriterijai nevertinami, nes savivaldybėms svarbu pasiekti tinkamą priedangų ir KAS procentą, kad galėtų talpinti nustatytą procentą gyventojų.
 - ✓ Vilniaus r. savivaldybė nurodė, kad nebuvo galimybės rinkti KAS pagal lokacijos tinkamumą ir jų poreikį, atsižvelgiant į gyvenamosios vietovės specifiką. KAS parinkimas vyko tokiu principu – kokie pastatai buvo, tokie ir buvo įtraukti į KAS sąrašą.
37. Siekiant pagelbėti institucijoms plėtoti šalyje priedangų tinklą, PAGD ne vėliau kaip 2024 m. III ketv. turėjo parengti metodines rekomendacijas¹⁰⁴, pagal kurias būtų galima įvertinti priedangų išdėstymo tinkamumą savivaldybės teritorijoje, tačiau rekomendacijos nebuvo parengtos. PAGD nurodė, kad rekomendacijas nuspręsta parengti 2025 m.
 38. Įvertinus KAS ir (ar) priedangų išdėstymo tinkamumą savivaldybės teritorijoje, būtų sudarytos prielaidos užtikrinti, kad prireikus šiuos objektus greitai ir patogiai pasiektų gyventojai ir kad jie būtų įrengti vietose, galinčiose efektyviai apsaugoti nuo galimų pavojų.

¹⁰³ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹⁰⁴ PAGD 2024 m. metinis veiklos planas.

Didžioji dalis (91,2 proc.) parinktų priedangų ir trečdalis (36,9 proc.) kolektyvinės apsaugos statinių nebuvo pritaikyti asmenims su negalia

39. Išanalizavę PAGD duomenis¹⁰⁵ apie KAS ir priedangų parinkimą savivaldybėse, nustatėme, kad 91,2 proc. (5 785 iš 6 344) parinktų priedangų ir 36,9 proc. (889 iš 2 412) KAS nebuvo pritaikyti asmenims su negalia. VRM nurodė, kad tokia situacija susidarė todėl, kad KAS ir priedangos buvo parenkami esamuose statiniuose, kurių pirminė paskirtis kita (pvz., gydymo, ugdymo, gyvenamoji), ir ne visi jie buvo pritaikyti asmenims su negalia. Ministerija siekia didinti priedangų, kurios pritaikytos asmenims su negalia, skaičių. 2025 m. finansavimas¹⁰⁶ skirtas 147 priedangų pritaikymui riboto judumo asmenims.

2.3. Neužtikrinama kolektyvinių apsaugos statinių ir priedangų tinkama parengtis naudojimui

40. Kai objektai yra nereikalingi KAS ir (ar) priedangai, jie yra naudojami pagal pagrindinę paskirtį, tačiau prireikus turi būti paruošiami naudoti kaip KAS ir (ar) priedanga. Tam, kad parengimo procesas būtų sklandus ir veiksmingas, turi būti iš anksto nustatyta, kokie veiksmai turi būti atlikti, ir užtikrinta, kad reikalingos priemonės (pvz., pirmosios pagalbos rinkiniai, vandens atsargos, miegmaišiai, išlankstomos kėdės ir pan.) būtų lengvai prieinamos ir parengtos naudoti. Taip pat svarbu, kad statinio valdytojai būtų informuoti apie savo pareigas ir turėtų veiksmų planą, leidžiantį objektą nedelsiant pritaikyti kaip KAS ar priedangą.

Nepakankamai pasirengta kolektyvinės apsaugos statinių pritaikymui gyventojams apgyvendinti

41. KAS valdytojai, gavę pavedimą iš savivaldybės mero ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo, turi ne vėliau kaip per 12 valandų paruošti statinius kolektyvinei gyventojų apsaugai¹⁰⁷. KAS turi būti paruošti vadovaujantis PAGD patvirtintomis KAS paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijomis¹⁰⁸. KAS aprūpinimui reikalingos materialinės priemonės, jų tiekėjai, aptarnaujantis personalas ir kiti būtini ištekliai turi būti numatomi savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane¹⁰⁹.

¹⁰⁵ KAS – 2024-12-16, priedangos – 2024-12-06 duomenimis.

¹⁰⁶ Vidaus reikalų ministras 2025-03-20 įsakymu Nr. 1V-189 „Dėl finansavimo skyrimo projektams, įgyvendinamiems pagal pažangos priemonės Nr. 07-019-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ veiklą „Priedangų infrastruktūros plėtra“ skyrė savivaldybėms 12 mln. Eur priedangoms įrengti. VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūros duomenimis, 12 mln. Eur skirta 346 priedangoms įrengti, iš jų 147 priedangos turėtų būti pritaikytos riboto judumo asmenims.

¹⁰⁷ Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 19 p.

¹⁰⁸ Patvirtintos Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2015-12-31 įsakymu Nr. 1-406.

¹⁰⁹ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2011-02-23 įsakymu Nr. 1-70 patvirtintos Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimo metodinės rekomendacijos (2022-11-16 įsakymo Nr. 1-619 (1.4 E)/2022 redakcija), 15.5.6, 15.5.7.1. ir 15.5.7.3 p.: ESVP turi būti nurodomi KAS ir jų panaudojimo galimybės, išskiriant pagal negalios pobūdį KAS, kuriuose būtų galimybė priimti neįgaliuosius. Taip pat aprašoma, kaip bus užtikrinamas numatytų apgyvendinti evakuotų gyventojų, tarp jų ir neįgaliųjų, maitinimas, higienos ir fiziologinių poreikių tenkinimas, medicinos, psichologinė pagalba, apsauga ir aprūpinimas būtiniausiomis materialinėmis priemonėmis, taip pat aprašomos ūkio subjektų ir kitų įstaigų, atsakingų už kolektyvinės apsaugos statinių paruošimą, užduotys, jų funkcijos, nustatomas personalo skaičius, nurodomas KAS paruošimo evakuotiems gyventojams apgyvendinti terminas, nustatytas sutartyse su KAS savininku.

42. Nustatėme atvejų, kai statinių valdytojai nežinojo, kad jų statiniai buvo parinkti kaip KAS arba jie buvo parinkti patalpose, sunkiai pritaikomose laikinam gyventojų apgyvendinimui (pvz., daugiabučių rūsiuose, požeminėse automobilių aikštelėse ir kt.), taip pat specifinės paskirties objektuose, kuriuose sudėtinga užtikrinti saugias ir būtinas gyvenimo sąlygas (pvz., elektrinėje ir kt.). Todėl, auditorių nuomone, prireikus KAS gali būti neparuošti arba jų valdytojams gali būti sudėtinga juos tinkamai paruošti laikinam gyventojų apgyvendinimui pagal PAGD keliamus reikalavimus (pvz., įrengti gyvenamas, sanitarines, maitinimo patalpas ir kt.). Be to, statinių valdytojai, neturėdami informacijos, negali iš anksto suplanuoti, kokių priemonių ir veiksmų reikės pasirengiant šiuos statinius pritaikyti kolektyvinei gyventojų apsaugai.

Atvejų, kai statinių valdytojai nežinojo, kad jų valdomi statiniai buvo parinkti kaip kolektyvinės apsaugos statiniai arba kai jie buvo parinkti patalpose, sunkiai pritaikomose gyventojų laikinam apgyvendinimui, pavyzdžiai

- ✓ 3 (iš 16¹¹⁰) apklaustų KAS statinių valdytojų nurodė nežinantis, kad jų valdomi statiniai (iš viso 3) buvo parinkti kaip KAS ir kad prireikus jiems tektų šiuos statinius paruošti laikinam gyventojų apgyvendinimui.
- ✓ Druskininkų savivaldybė nurodė, kad KAS (iš viso 19) buvo parenkami patalpose, kurios buvo tinkamos ir priedangoms įrengti (pvz., daugiabučių namų, gimnazijų rūsiuose, požeminėse automobilių stovėjimo aikštelėse ir kt.).

43. Iš naujo įvertinus visų savivaldybių statinių parinkimą ir suderinus su jų valdytojais, būtų galima iš anksto tinkamai pasirengti statinių paruošimui laikinai apgyvendinti gyventojus.
44. Išnagrinėję 8¹¹¹ (iš 60) auditorių parinktų vertinti savivaldybių ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, nustatėme, kad nė viena (iš 8) nebuvo tinkamai suplanavusi konkrečių priemonių, reikalingų norint priimti gyventojus (pvz., kiek iš viso reikėtų sudedamųjų lovų, kito inventoriaus ir materialinių priemonių), nebuvo nustačiusios personalo skaičiaus, darbuotojų funkcijų ir kitų poreikių, kurie padėtų užtikrinti būtiniausias gyvenimo KAS sąlygas ir inžinerinių sistemų funkcionavimą.

Savivaldybių Ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose (ESVP) nustatytų neatitikimų pavyzdžiai

- ✓ Visų (8) auditorių parinktų vertinti savivaldybių ESVP abstrakčiai nurodyta, kaip bus vykdomas KAS apgyvendintų gyventojų maitinimas. Pvz., Jonavos r. savivaldybės ESVP nurodyta, kad maitinimas bus organizuojamas kaip įprasta, nes 15 (iš 17 KAS) yra maitinimo ir maisto ruošimo patalpos, tačiau nenurodyta, kas jį turėtų užtikrinti (pvz., maitinimą tiekia įmonės, teikiančios maitinimo paslaugas, ar bus tiekiamos maisto prekės ir kt.). Vilniaus m. savivaldybės ESVP nurodyta, kad aprūpinimas maistu organizuojamas per įmones, teikiančias maitinimo paslaugas KAS (švietimo įstaigoms), tačiau nenurodyta, su kokiais subjektais pasirašytos sutartys, kaip bus vykdomas maitinimas KAS, kurie nėra švietimo įstaigos.
- ✓ Visų (8) auditorių parinktų vertinti savivaldybių ESVP nenurodyta, kaip bus užtikrinamas KAS gyventojų aprūpinimas poilsiui skirtomis priemonėmis – čiužiniais, miegmaišiais, sulankstomosiomis lovomis, antklodėmis ir kitomis priemonėmis. Tačiau 3¹¹² (iš 8) pateikė informaciją, kad, esant poreikiui, iš dalies galėtų aprūpinti KAS būtinomis priemonėmis: Vilniaus m. savivaldybė nurodė, kad turi įsigijusi 18 600 vnt. vaikiškų lovyčių ir 9 101 vaikiškų čiužinių; Vilniaus r. savivaldybė nurodė, kad yra įsigijusi 60 lovų su čiužiniais, 100 sulankstomų lovų, 160 miegmaišių ir 100 sulankstomų kėdžių, tačiau nurodė, kad jeigu įvyktų avarija Astravo AE, jų savivaldybės gyventojai būtų evakuojami į kitas savivaldybes, todėl jie nemato poreikio numatyti ir įsigyti daugiau inventoriaus KAS aprūpinimui (pvz., sudedamųjų lovų ir kt.), nes inventorių

¹¹⁰ Atlikome 20 KAS valdytojų apklausą, iš jų iki 2025-04-01 atsakė 16 KAS valdytojų.

¹¹¹ Akmenės r., Druskininkų, Jonavos r., Kauno m., Kaišiadorių r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹¹² Vilniaus m., Vilniaus r., Panevėžio m. savivaldybės.

dėvysi, jį reikia sandėliuoti tinkamomis sąlygomis, vėliau reikės nurašyti net nepanaudojus, o tam reikia nemažai pinigų; Panevėžio m. savivaldybė nurodė, kad 1 KAS (iki 200 žmonių) aprūpinti turi įsigijusi lovų, čiužinių, patalynės, viryklių, skalbyklių ir džiovyklių.

45. Auditorių nuomone, savivaldybės ESVP turėtų susiplanuoti konkrečias priemones ir veiksmus (pvz., kaip turėtų būti užtikrintas maitinimas, kiek reikėtų lovų ir kt.), kad gyventojams būtų užtikrintos tinkamos gyvenimo sąlygos KAS.
46. VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūra 2024 m. paskelbė kvietimą¹¹³ (24 iš 60) vidurio ir šiaurės Lietuvos savivaldybėms teikti projektų, skirtų apsirūpinti būtinų priemonių atsargomis, įgyvendinimo planus pagal Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programą. Agentūrai įvertinus savivaldybių pateiktus planus, iš Valstybės gynybos fondo 2025 m. planuojama skirti 4,5 mln. Eur 20 savivaldybių įsigyti evakuojamų gyventojų laikinam apgyvendinimui reikiamų priemonių: sulankstomųjų lovų, miegmaišių, talpyklų geriamajam vandeniui sukaupti, pirmosios pagalbos rinkinių, baldų, asmens higienos ir sanitarinių priemonių rinkinių, elektros generatorių ir kt. Pagal vėlesnių metų kvietimus planuojama skirti dar 23,0 mln. Eur.

Priedangų valdytojai nepakankamai pasirengę paruošti priedangas naudojimui

47. Objektų, kurie įtraukti į Parinktų priedangų ir jų poreikio sąrašą, valdytojai prirėikus turi paruošti naudoti juos kaip priedangą ne vėliau kaip per 12 valandų nuo informacijos gavimo apie savivaldybės mero ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo pavedimą¹¹⁴.
48. Priedangų valdytojų apklausos rezultatai parodė, kad 10¹¹⁵ iš 11¹¹⁶ atsakiusių valdytojų nebuvo aišku, kokius konkrečius veiksmus, gavę minėtą pavedimą, jie turėtų atlikti, kad priedanga būtų tinkamai paruošta naudoti.

Priedangų valdytojų atsakymų dėl priedangų paruošimo naudoti pavyzdžiai

- ✓ VĮ Turto bankas, kuris yra 95¹¹⁷ priedangų valdytojas, nurodė, kad nėra aišku, pagal kokią tvarką atlikti priedangų priežiūrą ir kaip įgyvendinti reikalavimą, kad prirėikus valdytojas turi paruošti naudoti priedangą, nes teisės aktuose tai nedetalizuota. Turto bankas šiuo metu¹¹⁸ rengia rekomendacijas / tvarką, kaip naudoti savo valdomas priedangas.
- ✓ UAB „D“, valdanti 1 priedangą, nurodė, kad nevisiškai aišku, kokie konkretūs žingsniai turi būti atlikti, kad priedanga būtų laikoma paruošta naudoti. Šiuo metu neturima aiškių gairių ar dokumentų, kurie apibrėžtų visus reikalavimus ir procedūras. Planuojama kreiptis į savivaldybę, kad būtų gautos aiškios rekomendacijos ir gairės dėl priedangos paruošimo. Taip pat svarstoma galimybė parengti vidaus tvarką, kuri apibrėžtų visus reikalingus veiksmus, kad priedanga būtų tinkamai paruošta ir atitiktų visus saugumo standartus.

49. Taip pat apklausos rezultatai parodė, kad 8 iš 11 priedangų valdytojų nežinojo, kaip prirėikus būtų užtikrintas priedangos prieinamumas gyventojams, nes patalpos dažnai

¹¹³ Prieiga per internetą: <https://pva.lrv.lt/lt/civilines-saugos-stiprinimo-ir-pletros-programa/kvietimas-teikti-paraiskas-vm-002-k/> (žiūrėta 2025-01-28).

¹¹⁴ Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 27 p.

¹¹⁵ Iš viso valdančių 475 priedangas.

¹¹⁶ Atlikome 14 priedangų valdytojų apklausą, iš jų iki 2025-04-01 atsakė 11 priedangų valdytojų.

¹¹⁷ 2024-12-06 duomenimis.

¹¹⁸ 2025-03-21 duomenimis.

priklauso privatiems asmenims ar yra išnuomos, jų atrakinimo tvarka nėra nustatyta, o konkretūs valdytojų veiksmai ekstremaliosios situacijos metu nėra apibrėžti.

Priedangų valdytojų atsakymų dėl priedangų prieinamumo užtikrinimo pavyzdžiai

- ✓ UAB „E“, valdanti 102 priedangas, nurodė, kad dalis jų yra privačios savininkų patalpos. Vienintelė galimybė esant poreikiui į jas patekti – laužtis. Rūšių patalpos užrakintos, gyventojai ir avarinės tarnybos turi raktus, esant poreikiui gali būti atrakintos, tačiau kilus pavojui neaišku, kas turės tai atlikti. Nežinoma, ar patys gyventojai įsileis kitų šalia esančių namų gyventojus.
- ✓ VĮ Turto bankas, valdantis 95¹¹⁹ priedangas, nurodė, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, per 12 val. įmonės darbuotojai nespės atrakinti visų priedangų. VĮ Turto bankas analizuoja galimus sprendimus ir investicijas, kaip užtikrinti visų priedangų atrakinimą ekstremaliosios situacijos metu.
- ✓ UAB „F“, valdanti 2 priedangas, nurodė, kad patalpos yra parengtos bendrovės darbuotojams, jų prieinamumas bus užtikrintas pagal vidines prieigos kontrolės priemones. Patalpos bus atrakintos ir atidarytos tik tuo metu, kai to reikės darbuotojams, ir tai bus užtikrinta pagal nustatytą darbo laiką arba pagal konkrečius poreikius. Prieigos teisės bus suteiktos tik įgaliotiems asmenims, o patalpų užraktai užtikrins, kad tik darbuotojai galėtų pasiekti šias patalpas.

50. Taigi, didžioji dalis (10 iš 11) apklaustų priedangų valdytojų nėra pakankamai pasirengę prireikus paruošti priedangas naudojimui. Auditorių nuomone, tam, kad ekstremaliosios situacijos ar karinių grėsmių atveju priedangų valdytojai sureaguotų operatyviai ir priedangų paruošimas būtų sklandus, svarbu iš anksto numatyti veiksmus ir priemones, kurių jie turėtų imtis.
51. Vidaus reikalų ministras 2025-03-03 patvirtino Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo tvarkos aprašą, kuriame nustatė reikalavimus, kad, rengiant savivaldybių ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, turi būti aprašomi veiksmai ir priemonės, kurių turės imtis priedangų valdytojai, gavę pavedimą paruošti priedangas naudojimui¹²⁰. Užtikrinus, kad savivaldybės laiku atnaujintų ekstremaliųjų situacijų valdymo planus ir juose numatytų konkrečius veiksmus ir priemones, suderintų juos su priedangų valdytojais, priedangų valdytojai žinotų savo atsakomybę ir pareigas rengiantis ir ruošiant priedangą naudojimui.

Didžioji dalis kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų valdytojų neatliko jų patikrinimų

52. KAS ir priedangų valdytojai ne rečiau kaip kartą per metus privalo atlikti patikrinimus, kurių metu turi įvertinti jų žymėjimą, fizinę būklę, atitiktį aplinkos ministro nustatytiems jų įrengimo reikalavimams¹²¹. KAS valdytojai taip pat turi įvertinti, ar statinyje užtikrinamas vandens ir elektros energijos tiekimas, nuotekų šalinimas ir šildymas¹²². Valdytojai apie nustatytus trūkumus turi informuoti savivaldybės merą¹²³.

¹¹⁹ 2024-12-06 duomenimis.

¹²⁰ Krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo tvarkos aprašas, 1 priedo Planų pildymo instrukcija 4.2. poskyris Gyventojų apsauga priedangose ir kolektyvinės apsaugos statiniuose.

¹²¹ Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 18.1 ir 26.1 p.

¹²² Ten pat, 18.1 p.

¹²³ Ten pat, 18.1 ir 26.1. p.

53. KAS ir priedangų valdytojų apklausos rezultatai parodė, kad didžioji dalis (92,6 proc. arba 25¹²⁴ iš 27¹²⁵) atsakiusių valdytojų neatliko KAS ir priedangų patikrinimų arba atliko kasmetinę šių statinių techninę priežiūrą, kuri neapima nustatytų specifinių reikalavimų KAS ir priedangoms (pvz., atitikties aplinkos ministro nustatytiems KAS ir priedangų įrengimo reikalavimams ir kt.). KAS ir priedangų valdytojai nurodė, kad patikrinimų neatliko, nes nežinojo apie tokią prievolę arba jo atlikti nepareikalavo savivaldybė.

Kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų valdytojų pateiktų atsakymų dėl kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų patikrinimų pavyzdžiai

- ✓ Priedangos valdytojas „G“ nurodė, kad niekas neinformavo, kad reikia atlikti patikrinimą.
- ✓ KAS valdytojas „H“ nurodė, kad oficialių patikrinimų neatliko, nes nereikalauja savivaldybė. Numatytas patalpas apžiūrėjo statinių techninių patikrinimų metu.
- ✓ KAS valdytojas „I“ nurodė, kad kasmet vykdoma statinių apžiūra, bet pagal kitus statinių priežiūrą reglamentuojančius teisės aktus, apžiūrų metu įvertinamas kolektyvinės apsaugos statinio žymėjimas.

54. KAS ir priedangų valdytojai pateikė siūlymą, kad turėtų būti parengta tvarka, kurioje būtų numatytos patikrinimų procedūros (pvz., kada konkrečiai priedangų valdytojai turėtų juos atlikti, pagal kokius kriterijus turėtų įvertinti priedangų fizinę būklę ir jų atitiktį reikalavimams, kaip turi įforminti atliktą vertinimą, koku būdu informuoti merą apie nustatytus trūkumus ir kt.). Taip pat visos (4¹²⁶) auditorių parinktos vertinti savivaldybės nurodė, kad turėtų būti bendra tvarka ir (ar) rekomendacijos dėl priedangų valdytojų atliekamų patikrinimų.

55. 1 (iš 4¹²⁷) auditorių parinkta vertinti savivaldybė (Vilniaus m.) ėmėsi iniciatyvos ir pasitvirtino priedangų įrengimo reikalavimams vertinimo formą, kurią naudodama pati vertino savo savivaldybėje esančių priedangų atitiktį aplinkos ministro reikalavimams. Nustatėme, kad pagal joje pateiktus klausimus galima įvertinti, ar parinkta priedanga atitinka tik dalį aplinkos ministro reikalavimų (pvz., dauguma reikalavimų, nustatytų konstrukcijoms, yra nevertinami).

Vilniaus m. savivaldybės vykdytas priedangų vertinimas

Vilniaus m. savivaldybė parengė ir patvirtino¹²⁸ priedangų įrengimo reikalavimams vertinimo formą¹²⁹. Nurodyta, kad ji parengta atsižvelgiant į Statybos techninį reglamentą STR 2.07.02:2024 „Slėptuvės, kolektyvinės apsaugos statinio ir priedangos projektavimo ir įrengimo reikalavimai“¹³⁰. Formą naudojo savivaldybės paskirti asmenys. Vertinimu buvo siekiama nustatyti Vilniaus mieste esančių statinių, patalpų, inžinerinių įrenginių ar kitų objektų, įtrauktų į Vilniaus miesto savivaldybės mero potvarkiu tvirtinamą Parinktų priedangų ir jo poreikio sąrašą, atitiktį daliai STR reikalavimų, o gautos informacijos pagrindu vertinti galimus sprendimus (teikiant pasiūlymus, rekomendacijas) priedangų valdytojams dėl jų valdomos priedangos atitikties priedangų įrengimo reikalavimams tobulinimo.

¹²⁴ 14 KAS ir 11 priedangų valdytojų.

¹²⁵ Atlikome 20 KAS ir 14 priedangų valdytojų apklausą, iš jų iki 2025-04-01 atsakė 16 KAS ir 11 priedangų valdytojų.

¹²⁶ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹²⁷ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹²⁸ Vilniaus miesto savivaldybės mero 2024-08-30 potvarkis Nr. 955-1151/24 „Dėl mero 2023-11-09 potvarkio Nr. 955-1248/23 „Dėl Vilniaus miesto priedangų (pastatų, patalpų, inžinerinių statinių ar kitų objektų) sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

¹²⁹ Ten pat, 1.2 p.

¹³⁰ Patvirtinta aplinkos ministro 2024-02-28 įsakymu Nr. D1-63.

56. VRM nuomone, esamas teisinis reguliavimas yra pakankamas, o tikslai gali būti pasiekti per metodinės pagalbos mechanizmus¹³¹. PAGD nuomone, savivaldybės turėtų parengti valdytojams detalizuotas tvarkas dėl KAS ir priedangų patikrinimų. Atsižvelgiant į tai, auditorių nuomone, būtina spręsti šį klausimą – nustatyti, kas turi parengti ir patvirtinti bendrą vertinimo tvarką ar rekomendacijas, arba numatyti kitas priemones šiai problemai spręsti, užtikrinant, kad KAS ir priedangų valdytojai kasmet tinkamai atliktų jų patikrinimus ir laiku informuotų savivaldybės merą apie nustatytus trūkumus, kad jie būtų pašalinti.

Ne visos atrinktos savivaldybės organizavo civilinės saugos mokymus asmenims, atsakingiems už kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų parengtį ir naudojimą

57. Savivaldybės meras kartu su savivaldybės parengties pareigūnu ne rečiau kaip kartą per metus turi organizuoti civilinės saugos mokymus asmenims, atsakingiems už KAS ir priedangų parengtį ir naudojimą¹³². Nustatėme, kad 3¹³³ (iš 4¹³⁴) auditorių pasirinktų vertinti savivaldybių neorganizavo mokymų už KAS parengtį ir naudojimą atsakingiems asmenims, o visos (4¹³⁵) – už priedangų parengtį ir naudojimą atsakingiems asmenims. Savivaldybės nurodė, kad pagrindinė mokymų neorganizavimo priežastis – PAGD nebuvo patvirtinęs mokymo programų, todėl nebuvo aišku, kokia informacija turėtų būti pateikiama juose dalyvaujantiems asmenims.

Savivaldybių paaiškinimai dėl mokymų neorganizavimo

- ✓ Jonavos r. savivaldybė nurodė, kad Krizių valdymo ir civilinės saugos mokymo tvarkos apraše¹³⁶ nėra numatyti už KAS ir priedangų parengtį bei naudojimą atsakingų asmenų mokymai; tokia mokymo programa nėra sukurta, o PAGD patvirtintose¹³⁷ civilinės saugos mokymų programose šių asmenų mokymai taip pat nenumatyti.
- ✓ Panevėžio m. savivaldybė nurodė, kad nėra parengta mokymų tvarka asmenims, atsakingiems už KAS ir priedangų parengtį ir naudojimą. Pirmiausia turėtų būti aiškiai reglamentuota, kokios mokymų temos turėtų būti dėstomos minimiems asmenims. Parengties pareigūnai taip pat nėra ruošiami tokiems mokymams Ugniagesių gelbėtojų mokykloje, todėl negali tiksliai perduoti reikiamos mokymų informacijos atsakingiems asmenims.

58. PAGD nurodė, kad 2023–2024 m. civilinės saugos mokymai nevyko, nes tuo metu buvo rengiamos mokymo programos ir planai, mokomoji medžiaga¹³⁸. Mokymai KAS ir priedangų valdytojams suplanuoti¹³⁹ 2025 m.

¹³¹ Metodinė pagalba teikiama tiek valstybės, tiek savivaldos lygmeniu, įvairiomis formomis (įskaitant metodinių rekomendacijų parengimą).

¹³² Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, 18.2 p. ir 26.2 p.

¹³³ Panevėžio m., Jonavos r., Vilniaus r.

¹³⁴ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹³⁵ Panevėžio m., Jonavos r., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹³⁶ Vyriausybės 2023-12-13 nutarimas Nr. 971 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022-12-29 nutarimo Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“.

¹³⁷ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2024-03-04 įsakymas Nr. 1-141/2024(1.4E).

¹³⁸ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2024-03-04 įsakymu Nr. 1-141/2024(1.4E) patvirtinta Asmenų, organizuojančių ir vykdančių gyventojų apsaugą, civilinės saugos mokymo programa, kurios paskirtis – suteikti valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, atsakingiems už savivaldybės gyventojų evakavimą, KAS ir priedangų valdytojams arba jų įgaliotiems asmenims žinių, būtinų organizuojant ir vykdančiam gyventojų evakavimą ir kolektyvinę apsaugą ir kt.

¹³⁹ Ugniagesių gelbėtojų mokyklos 2025 m. Mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo civilinės saugos renginių grafikas.

59. Reguliariai vykdant mokymus asmenims, atsakingiems už KAS ir priedangų parengtį ir naudojimą, būtų užtikrinta, kad atsakingi asmenys įgytų reikiamų žinių ir jas išlaikytų, gebėtų tinkamai paruošti KAS ir priedangas naudojimui, operatyviai reaguotų į grėsmes ir užtikrintų efektyvią gyventojų apsaugą.

Veiklos audito 3-iojo departamento vadovas

Mindaugas Šalčius

Veiklos audito 3-iojo departamento vyriausioji
valstybinė auditorė-audito grupės vadovė

Giedrė Piktelytė

PRIEDAI

Išankstinio tyrimo ataskaitos
„Gyventojų perspėjimo sistemos
modernizavimas, kolektyvinės
apsaugos statinių ir priedangų plėtra“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

Civilinė sauga – tai veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų, nevyriausybinių organizacijų, gyventojų ir kitų Civilinės saugos įstatyme nurodytų asmenų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų valdymą ir jų padarinių šalinimą.

Ekstremalioji situacija – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti ar sukelia didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms, turtui, aplinkai, gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui, viešajai tvarkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą, turtinę ar kitą žalą.

Gyventojas – fizinis asmuo, esantis Lietuvos Respublikos teritorijoje.

GPIIS – Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinė sistema.

KAS – Kolektyvinės apsaugos statinys – statinys ar patalpa, kuri yra pritaikyta gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų ekstremaliosios situacijos ar karo metu.

PAGD – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos.

Perspėjimo sistema – visuma organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis perspėjami gyventojai, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kitos įstaigos, ūkio subjektai ir veiklos vykdytojai apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, gresiančią ar susidariusią krizę ar ekstremaliąją situaciją ir išplatinama valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų turima arba joms skirta informacija, kuri leistų imtis priemonių, siekiant išvengti galimos žalos arba ją sušvelninti.

Priedanga – statinys, patalpa, inžinerinis įrenginys ar kitas objektas, galintis sudaryti sąlygas gyventojams trumpą laiko tarpą išvengti gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų oro pavojaus atveju, taip pat apsaugoti nuo netiesioginio apšaudymo ir (ar) kitų kinetinių grėsmių karinės agresijos metu (atakų iš orlaivių, raketų, artilerijos ugnies sukeltų sprogimo smūgio bangų, skeveldrų, nuolaužų ar atsitiktinių kulčių).

VRM – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Išankstinio tyrimo ataskaitos
„Gyventojų perspėjimo sistemos
modernizavimas, kolektyvinės
apsaugos statinių ir priedangų plėtra“
2 priedas

Taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai

Dokumentų peržiūra

Nagrinėjome:

- ✓ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą; Kibernetinio saugumo įstatymą; Visuomenės informavimo įstatymą; Statybos įstatymą; Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“; Nacionalinio saugumo strategiją; Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programą; Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programą; Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą; 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą;
- ✓ Vyriausybės nutarimu dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo patvirtintą Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašą, Krizių valdymo ir civilinės saugos mokymo tvarkos aprašą; Vyriausybės nutarimu patvirtintą Kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo tvarkos aprašą;
- ✓ Vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintą Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos pažangos priemonės Nr. 07-012-10-04-01/07-013-10-04-01/01-001-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ aprašą; aplinkos ministro įsakymu patvirtintą Statybos techninį reglamentą STR 2.07.02:2024 „Slėptuvės, kolektyvinės apsaugos statinio ir priedangos projektavimo ir įrengimo reikalavimai“; Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus įsakymus dėl techninės perspėjimo sistemos priemonėms keliamų reikalavimų aprašo patvirtinimo; dėl perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją priemonių, gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją tvarkos ir gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų informavimo ekstremaliųjų situacijų valdymo klausimais tvarkos aprašų patvirtinimo; dėl civilinės saugos signalų ir jų panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo; gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo; dėl valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo; dėl priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijų patvirtinimo; dėl kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijų patvirtinimo; dėl savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo; dėl duomenų, reikalingų civilinės saugos uždaviniams įgyvendinti savivaldybės administracijoje, kaupimo, tvarkymo ir teikimo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo; dėl duomenų, reikalingų krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos uždaviniams įgyvendinti, kaupimo, tvarkymo ir teikimo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos

tvarkos aprašo patvirtinimo; dėl krizių valdymo ir civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo;

- ✓ 2022–2024 m. VRM strateginius veiklos planus ir PAGD veiklos planus bei veiklos ataskaitas; Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo ir įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatų taikymo konsultacijas¹⁴⁰;
- ✓ VRM Strateginio planavimo darbo grupės protokolus dėl GPIIS lėšų perskirstymo ir panaudojimo (iš viso 4 protokolai); VRM ir PAGD posėdžių protokolus dėl GPIIS atnaujinimo ir modernizavimo (iš viso 9 protokolus); VRM ir PAGD raštus dėl GPIIS atnaujinimo ir modernizavimo (iš viso 4 raštus);
- ✓ PAGD¹⁴¹ ir Nacionalinio kibernetinio saugumo centro¹⁴² atliktų auditų ataskaitas;
- ✓ 3¹⁴³ (iš 8¹⁴⁴) pasirinktų vertinti savivaldybių raštus dėl informacijos teikimo apie kolektyvinės apsaugos statinį statinių valdytojams. Išankstinio tyrimo procedūroms atlikti profesiniu sprendimu pasirinkome 8 (iš 60) savivaldybes, iš jų 4 (Vilniaus m., Vilniaus r., Jonavos r., Panevėžio m.) savivaldybes pasirinkome pagal suformuluotus kriterijus (Vilniaus m. – didžiausia savivaldybė pagal gyventojų skaičių, netoli Astravo AE; Vilniaus r. – netoli Astravo AE; Jonavos r. – Jonava yra pramoninis miestas, savivaldybės teritorijoje įsikūrusi AB „Achema“, didžiausia azoto trąšų ir kitų pramoninių chemijos produktų gamintoja šalyje ir didžiausia tokio pobūdžio gamykla Baltijos šalyse; Panevėžio m. – susitikimo metu su PAGD buvo paminėta, kad ši savivaldybė pagal nustatytą poreikį yra parinkusi per mažą kiekį priedangų) ir 4 (Druskininkų, Kauno m., Kaišiadorių r., Akmenės r.) savivaldybes parinkome atsižvelgdami į tai, kad jų teritorijose buvo 10 auditorių pasirinktų apklausti KAS valdytojų;
- ✓ Vilniaus m. savivaldybės administracijos su KAS valdytojais pasirašytas Materialinių išteklių teikimo sutartis (iš viso 7 sutartis); susitarimus dėl savivaldybių tarpusavio pagalbos plano (iš viso 2 susitarimai); Vilniaus m. savivaldybės Pagalbos sutartį su Lietuvos raudonojo kryžiaus draugija; Vilniaus r. savivaldybės administracijos susitarimus dėl savivaldybių tarpusavio pagalbos plano (iš viso 3 susitarimai); Vilniaus r. savivaldybės pasiruošimo galimai avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonių paskirstymo sąrašus KAS valdytojams (iš viso 2 sąrašai); Druskininkų savivaldybės su KAS valdytojais pasirašytas Statinių ar patalpų naudojimo gyventojų kolektyvinei apsaugai ekstremaliųjų situacijų ar karo metu sutartis (iš viso 2 sutartis); Kaišiadorių r. savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą dėl Kaišiadorių r. savivaldybės kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų vertinimo darbo grupės sudarymo; Kaišiadorių r. savivaldybės gyventojų civilinės saugos švietimo 2025 metų planą; Kauno m. savivaldybės kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų parinkimo komisijos posėdžio protokolą; Panevėžio m. savivaldybės Pagalbos sutartis su Lietuvos raudonojo kryžiaus draugija.

¹⁴⁰ Vidaus reikalų ministro 2024-04-26 raštas Nr. 1D-2049, prieiga per internetą: <https://pagd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/civiline-sauga/konsultavimas-del-kriziu-valdymo-ir-civilines-saugos-istatymo-ir-igyvendinamuju-teises-aktu-nuostatu-taikymo/> (žiūrėta 2024-12-10).

¹⁴¹ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento 2024-05-20 Paspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją organizacinių ir techninių priemonių diegimo ir eksploatavimo vidaus audito ataskaita Nr. 60-3/2024(1.13E).

¹⁴² Nacionalinio kibernetinio saugumo centro 2020-06-09 ataskaita „Gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos atsparumo kibernetinėms grėsmėms patikrinimo ataskaita Nr. 5“.

¹⁴³ Vilniaus m., Vilniaus r., Panevėžio m.

¹⁴⁴ Akmenės r., Druskininkų, Jonavos r., Kauno m., Kaišiadorių r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

Duomenų analizė

Analizavome:

- ✓ PAGD pateiktus duomenis apie gyventojų perspėjimo sirenų skaičių ir jų pokytį; jų pasiskirstymą pagal savivaldybes ir informaciją apie 2023–2024 m. atliktus perspėjimo sirenų sistemos ir GPIIS patikrinimus; VRM ir PAGD informaciją apie gyventojų perspėjimo ir informavimo informacinės sistemos atnaujinimo ir modernizavimo vykdymą ir kt.; 4¹⁴⁵ (iš 60) pasirinktų vertinti savivaldybių informaciją apie gyventojų perspėjimą sirenomis jų savivaldybių teritorijose ir kt.;
- ✓ PAGD, VRM, VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūros, Aplinkos projektų valdymo agentūros pateiktus duomenis apie 2022–2025 m. skirtą ir panaudotą valstybės biudžeto ir ES paramos finansavimą gyventojų perspėjimo sistemos priemonėms (perspėjimo sirenomis sistemai ir GPIIS), KAS ir priedangų įrengimui bei plėtrai;
- ✓ PAGD pateiktus savivaldybių (60) parinktų KAS ir priedangų 2022–2024 m. suvestinius duomenis; VRM ir PAGD informaciją apie KAS ir priedangų poreikio nustatymą, parinkimą, žymėjimą, jų parengties organizavimą ir naudojimą ir kt.;
- ✓ 8¹⁴⁶ (iš 60) pasirinktų vertinti savivaldybių Ekstremaliųjų situacijų valdymo ir Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planus, merų potvarkiais patvirtintus KAS sąrašus, pateiktą informaciją apie duomenų surinkimą iš statinių valdytojų dėl jų valdomų statinių, kurie gali būti parinkti KAS, KAS parinkimą ir jų aprūpinimą reikalingomis materialinėmis vertybėmis, civilinės saugos mokymų organizavimą už KAS parengtį ir naudojimą atsakingiems asmenims, KAS valdytojų atliktus patikrinimus ir kt.;
- ✓ 4¹⁴⁷ (iš 60) pasirinktų vertinti savivaldybių merų potvarkiais patvirtintus priedangų sąrašus, savivaldybių pateiktus duomenis apie priedangoms skirtą savivaldybės finansavimą, savivaldybių raštus, el. laiškus statinių valdytojams dėl informacijos apie galimybę jų statiniuose įrengti priedangas pateikimo, priedangų valdytojų pateiktus atsakymus į savivaldybių paklausimus, savivaldybių pateiktą informaciją dėl priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo;
- ✓ VĮ Turto banko pateiktus duomenis apie pastatus, kuriuose galima numatyti ir įrengti priedangas; Vilniaus m. savivaldybės duomenis apie parinktus 190 KAS ir jų būklę; 2 643 priedangų vertinimo suvestinę;
- ✓ visų (60) savivaldybių interneto svetaines dėl informacijos apie priedangas skelbimo; Lietuvos pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms interneto svetainę¹⁴⁸, Oficialiosios statistikos portalą¹⁴⁹ dėl nuolatinių Lietuvos gyventojų skaičiaus.

Duomenis vertinome taikydami skaičiavimo ir palyginimo, aprašomosios statistikos metodus.

¹⁴⁵ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹⁴⁶ Akmenės r., Druskininkų, Jonavos r., Kauno m., Kaišiadorių r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹⁴⁷ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹⁴⁸ Prieiga per internetą: <https://lt72.lt/> (žiūrėta 2025-04-01).

¹⁴⁹ Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt> (žiūrėta 2024-12-10)

Apklausa

Atlikome 8¹⁵⁰ auditorių pasirinktų vertinti savivaldybių apklausą dėl kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo ir 4¹⁵¹ – dėl priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo. Taip pat 20¹⁵² auditorių pasirinktų KAS valdytojų (iki 2025-04-01 atsakė 16) ir 14¹⁵³ priedangų valdytojų (iki 2025-04-01 atsakė 11) apklausas dėl informacijos apie statinius, kuriuose būtų galimybė įrengti KAS ir priedangas, teikimo savivaldybėms, KAS patikrinimų ir priedangų vertinimų atlikimo, priegigos užtikrinimo, dalyvavimo mokymuose.

Pokalbis

Vyko pokalbiai su Vidaus reikalų ministerijos, Aplinkos ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, Nacionalinių krizių valdymo centro, Lietuvos savivaldybių asociacijos, 8¹⁵⁴ auditorių pasirinktų vertinti savivaldybių, VĮ Turto banko ir Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijos, auditorių pasirinktų apklausti KAS ir priedangų valdytojų, Valstybės duomenų agentūros, VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos projektų valdymo agentūros, Aplinkos ministerijos aplinkos projektų valdymo agentūros atstovais.

¹⁵⁰ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r. Akmenės r., Druskininkų, Kauno m., Kaišiadorių r.

¹⁵¹ Jonavos r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

¹⁵² Profesiniu sprendimu pasirinkome 20 KAS valdytojų (iš viso valdančių 38 KAS): 10 valdytojų buvo parinkti 2 (Vilniaus m., Panevėžio m.) auditorių vertinimui pasirinktų savivaldybių teritorijose pagal suformuluotus kriterijus (valdo didžiausią kiekį statinių arba valdo statinius, kurie talpina didžiausią kiekį gyventojų) ir 10 valdytojų pasirinkti atsižvelgiant į tai, kad jų valdomi KAS, auditorių nuomone, buvo parinkti patalpose, sunkiai pritaikomose laikinam gyventojų apgyvendinimui (pvz., daugiabučių rūsiuose, požeminėse automobilių aikštelėse ir kt.), taip pat specifinės paskirties objektuose, kuriuose sudėtinga užtikrinti saugias ir būtinas gyvenimo sąlygas (pvz., elektrinėje ir kt.). Iki 2025-04-01 atsakė 16 KAS valdytojų (iš viso valdančių 26 KAS).

¹⁵³ Profesiniu sprendimu pasirinkome 14 priedangų valdytojų (iš viso valdančių 489 priedangas) auditorių vertinimui pasirinktų savivaldybių teritorijose pagal suformuluotus kriterijus: 8 – valdantys daugiausia priedangų, 5 – pagal didžiausią priedangos plotą parinkti priedangų valdytojai, valdantys po 1 skirtingos paskirties pastatą, kuriame parinkta priedanga, 1 – valstybės įmonė, kuri centralizuotai valdo administracinės paskirties valstybės nekilnojamąjį turtą, iš viso skirtingose savivaldybėse valdanti 95 statinius, kuriuose parinktos priedangos. Iki 2025-04-01 atsakė 11 priedangų valdytojų (valdančių 476 priedangų).

¹⁵⁴ Akmenės r., Druskininkų, Jonavos r., Kauno m., Kaišiadorių r., Panevėžio m., Vilniaus m., Vilniaus r.

Išankstinio tyrimo ataskaitos
 „Gyventojų perspėjimo sistemos
 modernizavimas, kolektyvinės
 apsaugos statinių ir priedangų plėtra“
 3 priedas

Perspėjimo sirenų skaičius pagal jų valdytojus

Iš viso perspėjimo sirenų skaičius (proc.)	Iš jų:					
	Valstybės turtas		Savivaldybės turtas		Kitų subjektų nuosavas turtas	
	Vnt. (proc.)	Valdytojas	Vnt. (proc.)	Valdytojas	Vnt. (proc.)	Valdytojas
1144 (100 proc.)	248 (22 proc.)	PAGD	756 (66 proc.)	Savivaldybių administracijos	140 (12 proc.)	Ivairūs privatūs juridiniai asmenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

Išankstinio tyrimo ataskaitos
„Gyventojų perspėjimo sistemos
modernizavimas, kolektyvinės
apsaugos statinių ir priedangų plėtra“
4 priedas

Parinktų kolektyvinės apsaugos statinių ir juose talpinamų gyventojų skaičius pagal savivaldybes

Eil. Nr.	Savivaldybė	Gyventojų skaičius, kuriam nustatytas KAS poreikis	KAS skaičius	Gyventojų skaičius, talpinamas KAS	Gyventojų skaičius, kuriam trūksta vietų KAS pagal nustatytą poreikį
1	2	3	4	5	6
1	Akmenės r. sav.	8 361	30	4 742	3 619
2	Alytaus m. sav.	20 203	20	33 352	-
3	Alytaus r. sav.	10 137	25	10 874	-
4	Anykščių r. sav.	-	16	7 922	-
5	Birštono sav.	1 582	10	1 847	-
6	Biržų r. sav.	9 183	23	9 366	-
7	Druskininkų sav.	6 736	19	5 166	1 570
8	Elektrėnų sav.	9 022	16	10 290	-
9	Ignalinos r. sav.	5 610	25	10 946	-
10	Jonavos r. sav.	17 548	16	8 789	8 759
11	Joniškio r. sav.	7 850	23	3 262	4 588
12	Jurbarko r. sav.	8 944	20	10 031	-
13	Kaišiadorių r. sav.	11 445	41	4 563	6 882
14	Kalvarijos sav.	4 257	14	2 559	1 698
15	Kauno m. sav.	120 676	219	150 105	-
16	Kauno r. sav.	39 865	67	37 887	1 978
17	Kazlų Rūdos sav.	4 307	12	4 372	-
18	Kėdainių r. sav.	17 838	50	16 918	920
19	Kelmės r. sav.	9 783	41	9 856	-
20	Klaipėdos m. sav.	70 682	83	39 717	30 965
21	Klaipėdos r. sav.	25 888	28	12 666	13 222
22	Kretingos r. sav.	13 707	35	3 265	10 442
23	Kupiškio r. sav.	-	27	7 296	-
24	Lazdijų r. sav.	6 518	14	5 992	526
25	Marijampolės sav.	22 755	32	22 810	-
26	Mažeikių r. sav.	20 107	53	16 879	3 228
27	Molėtų r. sav.	6 330	12	2 306	4 024
28	Neringos sav.	1 315	6	1 442	-
29	Pagėgių sav.	3 096	15	4 738	-
30	Pakruojo r. sav.	8 217	29	6 141	2 076
31	Palangos m. sav.	6 947	8	1 929	5 018
32	Panevėžio m. sav.	33 830	70	45 481	-
33	Panevėžio r. sav.	13 459	66	14 175	-
34	Pasvalio r. sav.	8 629	77	8 630	-

Eil. Nr.	Savivaldybė	Gyventojų skaičius, kuriam nustatytas KAS poreikis	KAS skaičius	Gyventojų skaičius, talpinamas KAS	Gyventojų skaičius, kuriam trūksta vietų KAS pagal nustatytą poreikį
35	Plungės r. sav.	13 880	32	7 692	6 188
36	Prienų r. sav.	10 134	33	4 641	5 493
37	Radvilišio r. sav.	15 220	50	8 376	6 844
38	Raseinių r. sav.	11 460	29	25 363	-
39	Rietavo sav.	3 540	14	4 427	-
40	Rokiškio r. sav.	11 575	48	12 306	-
41	Skuodo r. sav.	6 336	23	8 190	-
42	Šakių r. sav.	10 533	42	11 110	-
43	Šalčininkų r. sav.	-	26	15 058	-
44	Šiaulių m. sav.	44 710	76	40 148	4 562
45	Šiaulių r. sav.	17 164	37	11 203	5 961
46	Šilalės r. sav.	8 610	24	12 738	-
47	Šilutės r. sav.	17 792	46	6 760	11 032
48	Širvintų r. sav.	4 822	24	10 203	-
49	Švenčionių r. sav.	8 997	15	3 356	5 641
50	Tauragės r. sav.	14 982	28	15 635	-
51	Telšių r. sav.	12 798	73	29 959	-
52	Trakų r. sav.	13 518	33	4 179	9 339
53	Ukmergės r. sav.	11 752	21	13 881	-
54	Utenos r. sav.	15 262	39	5 272	9 990
55	Varėnos r. sav.	7 266	11	10 530	-
56	Vilkaviškio r. sav.	11 989	24	13 024	-
57	Vilniaus m. sav.	189 132	249	156 078	33 054
58	Vilniaus r. sav.	40 746	145	43 780	-
59	Visagino sav.	6 585	9	6 655	-
60	Zarasų r. sav.	5 644	19	2 615	3 029
61	IŠ viso:	1 069 274	2 412	1 019 493	200 648

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

Išankstinio tyrimo ataskaitos
„Gyventojų perspėjimo sistemos
modernizavimas, kolektyvinės
apsaugos statinių ir priedangų plėtra“
5 priedas

Parinktų priedangų ir jose talpinamų gyventojų skaičius pagal savivaldybes

Eil. Nr.	Savivaldybė	Gyventojų skaičius, kuriam nustatytas priedangų poreikis	Parinktų priedangų skaičius	Gyventojų skaičius, talpinamas parinktose priedangose	Gyventojų skaičius, kuriam trūksta priedangų
1	2	3	4	5	6
1	Akmenės r. sav.	7 650	23	4 081	3 569
2	Alytaus m. sav.	30 811	63	14 925	15 886
3	Alytaus r. sav.	10 186	31	8 247	1 939
4	Anykščių r. sav.	8 949	42	9 500	-
5	Birštono sav.	2 452	7	4 551	-
6	Biržų r. sav.	8 844	26	7 812	1 032
7	Druskininkų sav.	8 041	33	17 754	-
8	Elektrėnų sav.	14 847	30	8 378	6 469
9	Ignalinos r. sav.	5 526	20	3 651	1 875
10	Jonavos r. sav.	16 596	34	10 444	6 152
11	Joniškio r. sav.	8 116	31	4 117	3 999
12	Jurbarko r. sav.	10 177	56	11 376	-
13	Kaišiadorių r. sav.	11 625	149	16 592	-
14	Kalvarijos sav.	3 894	19	4 668	-
15	Kauno m. sav.	182 519	321	109 963	72 556
16	Kauno r. sav.	42 511	399	48 388	-
17	Kazlų Rūdos sav.	4 334	39	4 371	-
18	Kėdainių r. sav.	18 369	129	25 999	-
19	Kelmės r. sav.	9 739	59	9 971	-
20	Klaipėdos m. sav.	95 638	90	31 007	64 631
21	Klaipėdos r. sav.	26 912	39	8 450	18 462
22	Kretingos r. sav.	14 973	24	4 418	10 555
23	Kupiškio r. sav.	6 306	5	1 038	5 268
24	Lazdijų r. sav.	6 880	19	4 023	2 857
25	Marijampolės sav.	32 754	70	20 842	11 912
26	Mažeikių r. sav.	31 145	341	66 440	-
27	Molėtų r. sav.	6 607	42	5 181	1 426
28	Neringos sav.	2 559	6	1 184	1 375
29	Pagėgių sav.	2 824	5	2 902	-
30	Pakruojo r. sav.	7 148	19	6 260	888
31	Palangos m. sav.	10 840	19	10 907	-
32	Panevėžio m. sav.	51 959	26	9 464	42 495
33	Panevėžio r. sav.	14 151	210	18 896	-
34	Pasvalio r. sav.	8 772	54	7 505	1 267

Eil. Nr.	Savivaldybė	Gyventojų skaičius, kuriam nustatytas priedangų poreikis	Parinktų priedangų skaičius	Gyventojų skaičius, talpinamas parinktose priedangose	Gyventojų skaičius, kuriam trūksta priedangų
35	Plungės r. sav.	13 217	16	3 868	9 349
36	Prienų r. sav.	9 870	137	22 719	-
37	Radviliškio r. sav.	13 721	47	10 570	3 151
38	Raseinių r. sav.	11 908	110	20 614	-
39	Rietavo sav.	2 846	11	2 285	561
40	Rokiškio r. sav.	10 915	40	8 902	2 013
41	Skuodo r. sav.	6 080	24	6 089	-
42	Šakių r. sav.	10 241	90	19 245	-
43	Šalčininkų r. sav.	11 955	70	15 022	-
44	Šiaulių m. sav.	66 277	123	66 208	69
45	Šiaulių r. sav.	16 226	57	9 563	6 663
46	Šilalės r. sav.	8 344	29	8 999	-
47	Šilutės r. sav.	15 332	40	6 783	8 549
48	Širvintų r. sav.	5 867	116	21 135	-
49	Švenčionių r. sav.	8 718	21	4 262	4 456
50	Tauragės r. sav.	14 886	30	8 268	6 618
51	Telšių r. sav.	15 541	75	17 716	-
52	Trakų r. sav.	13 838	93	17 803	-
53	Ukmergės r. sav.	13 609	138	28 895	-
54	Utenos r. sav.	23 803	51	13 390	10 413
55	Varėnos r. sav.	8 033	36	7 318	715
56	Vilkaviškio r. sav.	13 562	167	34 153	-
57	Vilniaus m. sav.	361 458	2 196	1 089 437	-
58	Vilniaus r. sav.	42 479	77	11 632	30 847
59	Visagino sav.	11 750	31	8 648	3 102
60	Zarasų r. sav.	5 747	39	6 314	-
61	IŠ viso:	1 460 877	6 344	1 993 143	361 119

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenis

Išankstinio tyrimo ataskaitos
 „Gyventojų perspėjimo sistemos
 modernizavimas, kolektyvinės
 apsaugos statinių ir priedangų plėtra“
 6 priedas

Kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų parinkimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijai, į kuriuos atsižvelgiama parenkant kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas	Atsižvelgiama parenkant	
		Priedangas	Kolektyvinius apsaugos statinius
1.	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų savivaldybės administracijos direktoriui pateiktą informaciją apie jų valdomas ir savivaldybėje esančias priedangas ar KAS, statinius ir patalpas, kurie gali būti parenkami priedangoms ar KAS įrengti	+	+
2.	Nustatytą priedangų ar KAS poreikį:		
2.1.	vienam gyventojui priedangoje numatant 1,5 kv. metro bendrojo patalpos ploto	+	
2.2.	vienam gyventojui KAS numatant 3,5 kv. metro naudingojo (pagrindinio) patalpų ploto		+
3.	Aplinkos ministro nustatytus priedangų ar KAS įrengimo reikalavimus	+	+
4.	Vietą (teritoriją) ir joje galinčius kilti pavojus, siekiant maksimaliai apsaugoti gyventojus nuo jų gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių	+	+
5.	Asmenų su negalia poreikius, kurie aptariami su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis asmenų su negalia interesams	+	+

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

